

آذربایجان هیجا شعر آنتولوژی سی | صالح سجادی | مرتضی سلمانی

بىر سبد قىزىل يومورتا

سرشناسه: سجادی، صالح، ۱۳۵۵ -

عنوان و نام پدیدآور: بیر سبد قویزل یومورت آذربایجان آتوکوژی / حاضریلایان صالح سجادی، مرتضی سلمانی، مشخصات نشر: تهران: شرکت تشریف نقد افکار، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۲۰۴ ص.

شابک: ۷-۹۵۴-۲۲۸-۰۹۵-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: ترکی.

موضوع: شعر ترکی -- ایران -- قرن ۱۲ -- مجموعه‌ها

شناسه لغزده: سلمانی، مرتضی، ۱۳۶۶ -

ردیه بندي کنگره: ۱۳۹۰ س ۳۶۴ / ۱۲ PL

ردیه بندي دیوبی: ۸۹۴ / ۳۶۱۱۰۰۸

شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۶۹۸۵۰

بیر سبد قیزیل یومورتا

آذربایجان هیجا شعر آنتولوژیسی

حاضریر لایان لار:
صالح سجادی - مرتضی سلمانی

شرکت نشر
نقد المکار

نشانی: تهران، خیابان انقلابه نرسیده به پیج شمیران، کوی نوبخته
شماره ۲، طبقه همکف؛ تلفن: ۰۹۸۳-۷۵۱۰۷۷۶؛ تلفاکس:
nashreafkar@gmail.com www.nashreafkar.com

پیر سبد قیزیل یومورتا
صالح سجادی - مرتضی سلامانی
سون اندیشه: سعید موغانی
ناظر چاپه نگار ساسانی
لیتوگرافی و چاپه سحر گرافیک؛ صحافی: مهرگان
تیرازه: ۵۵۰ نسخه نوبت چاپه: اول ۱۳۹۱
پیهای: ۷۰۰۰ تومان
شابکه: ۷-۰۹۵-۰۹۶۴-۲۲۸-۹۷۸

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۷	اوخوسانیز داها یاخشی اولارا
۹	حیبب ساهو
۱۸	محمد بیریا
۲۱	سید جواد آبوترابی
۲۶	بولود قاراچورلو (سهند)
۳۶	عباس باز
۴۲	حکیمه بلوری
۴۶	حاج عبدالرحمن طیار (دده کاتب)
۵۰	کریم مشروطلهچی (سونمز)
۵۷	میرهدایت حصاری
۶۱	مجید صباح ایرانی (یالقین)
۶۶	محمود دستپیش
۶۸	فرهاد ابراهیمی
۷۸	اسماعیل محمدثانی
۸۲	حیدر عباسی (باریشماز)
۸۷	خیرالله حقیقی (ساپلاق)
۹۱	علیرضا نابدل (اوختای)
۹۸	عباس بابائی
۱۰۲	حسین دوزگون
۱۰۶	علی احمدی آده (ع. اورمولو)
۱۰۹	سلیمان ثالث
۱۱۱	عمران صلاحی

۱۲۰	کریم گل اندام
۱۲۳	حمید آرش آزاد
۱۲۷	حیدر خطیبی (قهرمان)
۱۲۹	حمیده رئیس زاده (سحر خانیم)
۱۳۶	هوشنگ چمری
۱۳۹	ناصر داوران
۱۴۲	صدیار وظیفه (ائل اوغلو)
۱۴۷	اثلدار موغانلی
۱۵۱	مدینه گولگون
۱۵۸	هاشم ترلان
۱۶۶	علی ناشقین
۱۷۷	عاصم اردبیلی
۱۷۹	محمدحسین طهماسب پور (شهرک)
۱۸۵	علی توده
۱۹۰	شهراب طاهر
۱۹۸	قافلاتی
۲۰۱	رضا غفاری
۲۰۴	نادر الهی
۲۱۳	قایناق لار:

اوخوسانىز داها ياخشى اولار!

چوخلۇ كتابىي آجىديغىمىزدا، اوْن سۆزونو گۈرۈپ «ام، كىمىن حوصلەسى وار اوخوسون» - دئىهه اىچىچىفەلرى آچىب اوخوماغا باشلايىرىق. چونكى اوْن سۆزلرده گىڭىن سۆزلىرى ازبرلەميشىك داها. «گۆزل شاعرىمىز... اينجه روحلو يازىچىمىز... طېيىتدىن، باشى قارالى داغلاردان الهام آلان شاعرىمىز...» و بو كىمى سۆزلىرىن «تنقىد» يېرىنىه ايشلەدىلمەسىنە گۆزلەرىمىز آلىشىپ، آما قورخماين، بو اوْن سۆزدە، يالنىز و يالنىز ايشىنىزه يارايان سۆزلىرى اوخويماJac سىنىز، ائله بونا گۈرە دە، بو آتىولۇزىنىن تخصصى آراشدىرمالارنى اوْن سۆزدە دىتىل، كتابىن سونوندا بولۇد مرادىنىن يازدىغى مقالەدە اوخوا يېلىرىسىنىز.

بىز، ياخىن تارىخ دە، كىچىميش نسل لرىن بىزه چاتىدرا يېلىسى شعر آدلى وارلىغىن، هانكى اتىش - يوخوش لارى آشىپ، بو دوروما گلدىسىنى گۇستىرمك مقصىدىلە، بو اىشى باشلايسىپ و سونوندا بو كتابى خاضىرلامىشىق. بو تىندىن آسىلى اولاق، شاعرلرىن سىرالاتماسىندا، دوغوم ايلرىنى سира اوتىجەلىسى كىمى نظردە آلمىشىق. اوخوجو، شاعرلرىن رئال حياتى تأثيرى آلتىن قالماسىن دئىه، بىوقرافى دىتىسىمىز شىدىن، يالنىز دوغوم، دوغوم يئرى و اولوم تارىخىنى گىتىرمىشىك. بعضاً دە قابنالارىن آز، ياسا دا ناقص أولدوغونا گۈرە، بونلارىن بىرىسىنى وئرنەمەمىشىك.

اما ندن هیجا شعری؟ بیزیم ادبیاتیمیز اعاید چیختان آنتولوژی لرین چوخو، چاغداش و یاخین نسلین سربست شعرینی گؤسترمه يه چالیشیر. بونلارین ایچیتنه، دئمه يه هئنج بیر سؤزو اولمایان بیر سیرا کتاب لارا دا راست گلمک اوЛА؛ و یالتیز «بیر کتاب دا بیز چیخارداق» فلسفه سیندن قایناق لاتیر. بونلارین چوخو، سربست شعریمیزین تمل لرینی آراشیدیرمادان، تکجه یاخین نسلین شعر نمونه لرینی گؤستریبلار. بئله بیر آنتولوژی لر ده ادبیاتین انکشافی اوجون اولمالی دیر، أما يېتلی دشیل. بیزجه، سربست شعریمیزه ان یاخین ڙانه، هیجا اوڃچوسویله یازیلان شعرلر دیر.

آدلارينی چکدیسیمیز شاعرلار ایچره باشقا شاعرلرین ده یتری اولا بیلدري، بعضی لرینین اولماماسینا نتچه سبب واره بیرینجیسى قایناق لارین حدن آرتیق داغینیق اولماسى، ایکیتیجیسى ایسه گئیردیسیمیز شعر اوزنکلری ايله لویغون اولمایان، یاتا اونلارا گۇرە گوج سوز اولان شعرلر دیر. بیزیم الیمیزه اولمایان، یادا گۇزدن قاچیردیغیمیز گوج لو شعرلرین اولما احتمالی دا وار.

بو آرادا، باشقا یولوموز اولمادیغینا گۇرە، یوخاریدا ایضاح اندیسیمیز اۇن سۆزلرە تائى، بیزدن یاردىم لارینى اسپىرگەمەين نتچه یولداش و قلم داشیمیزا تشکۈرلەرمیزى بیلدیرمەلی بىكىد او جملەدن؛ رسول یونان، نىگار خياوى، سعید موغانلى، جىفر بىزگ امین، صمد رحمانى، ایوب شەبازى، بولود مرادى، بەھروز صدىق، جواد آبادکار، جىفر ھورضۇرى و آدلارينى اونوقدوغوموز بير نتچه ستویملی دوست لارمیز.

بئله لىكلە، الیمیزه بیر سبد آلیب، كوچه - كوچه، شهر - شهر دولايىب قیزیل یومورتا لارى سیزه گىبرميشىك. بويورون، بو سیز، بو دا بیر سبد قیزیل یومورتا!

صالح سجادى - مرتضى سلامانى

حیبیب ساھر

(۱۳۶۴ - ۱۲۸۲)

بیر توخوجو قیز!

اوچوب رنگین قیزیم، سَسین کالاشیب،
کوڭلەلمىنیب گۆزل، آلا گۆزلىرىن.
چىخ گونشە، قارانلىق دىر كارخانا،
اوزاق لاردان ائشىتمىرم سۆزلىرىن.

يېتىر قیزیم، توخودوغون خالچالار
آينا بىندلى سالۇن لارى سوسلەدى.^۱
امكالرىن، اينجە — سولغۇن ال لرىن،
بیر چوخ زنگىن آغاalarى بىسەلەدى.

نازىك اىپىك خالچالارىن گول آچدى،
أوتاغىندا هر گلينىن، هر بەيىن،
بىزەدىن سە مجلس لرى دى گۈرۈم،
زواللى قىز، بو دنيادا وار نەيىن؟

۱. سوسلەمك: بىزەك.

نه واختادك آچ قارين لا ايشلهيىب،
يورغون ال لر صرف ائدهجىك مىن آمك.
اشىيدىيېسىن يو مىلى باپادان:
«چىلپاقدىرىپ، اوزگەلرى سوسلەمك»!

سن ياشىندا اولان قىزىلار گوللەنير،
نەدن سولموش آچان گولون تىز سىنى؟
مخمر گىشىپ زنگىن لرىن قىزىلارى
ندن مخمر اونلار اوچون، بىز سىنى؟

رنگىن اوچوب، دوداق لارين گۇئىرىپ،
گول — گونشلىن، آچسىن سولموش گول لرىن.
گل، قوش كىمى قاناد آچىپ اوذاقلاش،
قىزىل گونش اوپسون سارى تىل لرىن.

پارگ

بوراسى بير ياشيل، صفالى جنت،
حاصارلارى اودلو و گورولتولو...
کولگىدە او تورور بير زنگىن آدام
اصليل جنت اهلى، تانرى نين قولو.

بوراسى بير باغدىر، ھم ده گۈزىل باغ
گۈيۈ آچىق ماوى، ھاواسى تۈزۈزۈز
گون پىرەدىن كىچىپ يايىلىرى يېرە
تورپاق اوستە ياتىپ آوارا بير قىز.

او توخوجو قىزدىر، كىرماندان گلمە
باباسى اۇلوبىدور، ايتىپ آناسى

او بير زوالىدىر، زوالى انسان
دامدان اوتون ارتقىق، دوشوب دور تاسى.

بوراسى تهراين لاب گۈئېيىنده
قوروغان واحدىر و گولان رؤيا
آخىن — آخىن گلىرى ايش سىز آدام لار
ايش سىز آدام لار آه، گلمزلر سايما
بىر «سىغىناجاق» دىرى بى شىقلى باغ
سورگون اندىلە، يوردىسوز اولاتا
بو جىتتىدە ياشار جەھنم اھلى
كۇثرىنەن اېچىرلە قانا — قانا.

بىر يېردى درس اوخور، يوخسول طلبە
اونو مشغۇل ائدن علم ھوسى دىرى
بودور، اوزان لاردان قوبۇر بىر صدا
بخىتىيارلىق ساتان اوشاق سىسى دىرى...

باخ يولدا دىلەنەن آپ حوض دور،
گونشىن دن يانمىش بىر قوجا كىنلى...
كۆشىن دن قووولموش بىنوا آدام
اونو باشا سالمىر تهراين دىلى!

بوراسى بىر ياشىل جىنت اولسا دا
الهام وئىرنىز هىچ شاعر اولاتا
بو باغىن تورىاغى، گولو، چىچەمى
گۈز ياشىپلا اىسلامق بويانمىش قانا

بوراسى بىر باغ دىير، اورتموش آنچا لار
اونداكى پىسىلىسى يادلاز گۈزۈندىن
بوراسى باغ دېيىل، قارا لکەدىر،
سېلىنەمىزدىر اصلا تەران اوزۇندىن.

قارلى پايزىز

چاپاراق گلدى قىش... پايزىز كۈچمەن
قورودو شاختادان ياشىل يارپاق لاز
آريدى افوق دا تورونجو گونش
بس هاردا قالدى، آه، گونشلى چاغلار.

عمرۇن پايزىزى دىر، بۇ قارلى پايزىز
ھاوادان سىيختىتى تورپاخا ئىتىپ
گۈئىھە پىرە چكىپ قالىن بولودلار،
آخ اپىك لە چۈل لر، داغلار بىزەنپ

چىراغ ايشىغىندا گۈرۈنور آيدىن
الكىن المەن اينجەجىك قارلار
بۇ ھاوادا كېملىر قابىسىن آچار؟
ھانسى قوش لار گلىپ ديوارا قونار؟

قوچاق لایب سکوت، دؤرد بیر طرفى
یوخويا گندیب دیر سانکى کائنات
افسانه اولوبدور الوان اوللوز لار
آخشام دان یاغان قار، قالانیب قات - قات

اولر آغیر یوکون آلتیندا قالیب
گزیرلر بیمه سیز ایتلر، دریدر
بوراندا، کولکده، قابی لار باغلی
خرابه اولرده، آج قالان کیم لر؟

یوروچو دوشونجه لر

اوزون ایل لر بیر - بیر اوسته قالاندی
حیاتیمدان بیلیرم کی آز قالدی
نه تئز اوچوب گتتدی، آمان! آیدینلیق
قارا گون لر قاپیمیزدا کوچ سالدی...

گاه اوشودوم، گاه قیزیشدیم، ترله دیم
گونو - گوندن اویدیم، ها! اویدیم
قوجالیق لا، آستا گلن خسته لیک
نه شوم اثر گۆزلریم ده بورا خدی!

ای دؤرد مؤوسمه، ای زواللی کنچن ایل!
شیرین آیدین، یوخسا آجی؟ بیلمه دیم
ساتاشمايا اوز - گۆزومه، گۆزلریم
توز - تورپاغی آینالاردان سیلمه دیم

قار یاغاندا دوشونورم، عجب!

گورهجه یم بیر ده قارلی گون لری؟

دوشونورم، بیر ده گلیب گیره جک

داغدان اسن سرین نسیم ایچری؟

من آچدیغیم کتاب لاری، بیر داها

سئوینج ایله هانسی ال لر آچاجاق؟

مونس اولان منه، گوللو لامپا، آما

کیم لر اوچون ساری شعله ساچاجاق؟

خاتون گلیب، سوروشمایر حالیمی

مندن سونرا کیمین حالین سوراجاق؟

عشق آدیلا، چوخ اشیتدیم تورهات

بو تورهات باشقاسینی يوراجاق.

محمد بىرىيا

تبريز (۱۲۹۳ - ۱۳۶۴)

اچيق مكتوب

عزيز آنا! بىلمز اىكىد اوغول لار،
شاللاق نهدير، زندان نهدير، دار نهدير؟
اسلان كىمى قوچاقلارин يانىن دا،
تولوكوصفت، دشمن نهدير، سار نهدير؟

يامان گونون عمرو گرک آز اولا،
بەھار گله، ائلين كىتفى ساز اولا،
بىر ائلين كى دوققۇز آمېي ياز اولا،
بولود نهدير، دومان نهدير، قار نهدير؟

جوانلىغىن سعادتلى چاغىن دا،
گۈزۈم قالدى خرىتىن باغىن دا،
گولە وورغۇن، بولبۇلون قاباغىن دا،
تىكان نهدير، خزان نهدير، خار نهدير؟

يىنى حيات اىستيرم

گۈرددو كجهه تۈكۈلەن حق سىز قان لارى
جىنگىن ذوق آلان بو حيوان لارى
اشىيىدىكجه بوغوق الامان لارى
بو يېردىن اوچماغا قاناد اىستيرم
يىنى عالم، يىنى حيات اىستيرم.

گۈرددو كجهه ارىبابىن، خانىن قەھرىنى
داغىلىميش كندىنى، خراب شهرىنى
ايچىدىبىم مەحتىن، غمىن زەھرىنى
بو يېردىن اوچماغا قاناد اىستيرم
يىنى عالم، يىنى حيات اىستيرم.

گۈرددو كجهه گۆزلىيم بو يوخسۇل لارى
ساج لارى آغارىميش ئوشىز دول لارى
ايش سىز، چىلىپاق، تالان گنج اوغول لارى
بو يېردىن اوچماغا قاناد اىستيرم
يىنى عالم، يىنى حيات اىستيرم.

گۇردو كجه علمسىز، كاسىب قىزلارى
بورونوش دومان، صاف اولدو زلارى
دويدوقجا او يازيق گناهسىزلارى
بو يېردن اوجىماغا قاناد اىستيرم
يېنى عالم، يېنى حىات اىستيرم.

گۇردو كجه ياشىيلا دولان گۈزلىرى
سارى چىچك كىمى سولان گۈزلىرى
ائشىتىدىكجه آجي - آجي سۆزلىرى
بو يېردن اوجىماغا قاناد اىستيرم
يېنى عالم، يېنى حىات اىستيرم.

گۇرسىم كى أىيلير خلقىمىن باشى
بوردومون قالما يېر داش اوسىتە داشى
يېغىب اطرافيما قوهوم - قارداشى
اڭىيمە - يوردوما نجات اىستيرم
يېنى عالم، يېنى حىات اىستيرم.

سید جواد ابوترابى

سراب (۱۳۷۸ - ۱۴۰۰)

شکلیمیز بولاق دا قالدی

نشاشا گۈندىرمك، ساعات خوشلاماق
يارىم - يارىمچىلىق، يايلاق دا قالدى
سۇزۇم آغىزلاردا، گۈزۈم يۈل لاردا
قولاغىم سېرغا تك سوراغ دا قالدى

گۈزۈن اووسونلادى، اۋۇزۇن اوو لاپىن
اووون قانلى، اورەبىمى داغلادىن
نه اوّلدۇردون نه يارامى باغلادىن
دئەمەدىن اوولاپىم اوولاغ دا قالدى؟

كۈنۈل قوشۇ قوشَا خالا آلاندى
ھۈرۈبوندن بىر تىل تو تدو آسالاندى
ساج ھۈرۈلۈ، تىل قىورىلدى تو ولانى
باش دا قىفيلالاندى آياق دا قالدى--

گۆزه‌ده شَکیلین اوزومه گولدو
من دئدیم آیدین دى، سن دئدین لیل دى
گۆزلر دانیشدیغین کۆنول لر بیلدى
آیرىلدىق، شکلیمیز بولاق دا قالدى.

منى آل ائیله‌دین تیمەندىن يادى
دوشدو آغىزلا را «جاواد» ين آدى
کۆنلۇمۇن اىستەبى، آغزىمۇن دادى
اوzon آرزو لار تك اوزانق دا قالدى...

خیالینی باسدیم باغريما

گئچه خیالینی باسدیم باغريما
قورخدوم قاییداسان، يومدوم گۆزومو
اۆزومو اۆزومه ايچگين بىلمەدىم
سنه دىيىمەدىم اورە ك سۆزومو.

قادالارين آليما باشينا دئونوم
بىر آدامىن نه قىرىدىر دۆزومو؟
بو سۆزو چىكمىزدىم اوزه بىلسەيدىم
يئنە دە دۆزىدىم دۆزه بىلسەيدىم....

سوپوق اوچاق

ئاشىتىدىم گلىرىسن يوخلا ماغىيما
بو سوپوق اوچاغا نە يە گلىرىسن؟
گلمە، گلمە يىوه راچى دىتىلەم
يۇخو يوخلا ماڭا نە يە گلىرىسن؟

بىزەرم دىنېزدە سىنىق بىلەمە
دوشىمۇشىم گىردا با، باتمىشام غەمە
آرزىمىن اكىنى گىندىب وغەمە
باتمىشام آلاغا نە يە گلىرىسن؟..

اوياسى داغىلان بىسەسىز داغام
جىرانى اوولاتان اووسوز اوولاغام
گۈزەسى قورويان سوسوز بولاغام
قوروموش بولاغا نە يە گلىرىسن؟..

آنچ دا چوروین سینيق بوتاغام
ايل دن آلاهیام، ياردان او زاغام
باشماقی جوتله نمیش گئدر قوناغام
قوناق بیر قوناغا نه يه گلیرسن؟

دونن تانیش ایدیم، يو گون ده يادام
بایاق^۱ کیمی ياددان چیخان بیر آدام
ساوالان شاعری قوجا «جاواد» ام
بایاغام، بایاغا نه يه گلیرسن؟

بۇلۇد قاراچورلو (سەھنەد)

ماراغا (۱۳۰۱ - ۱۳۵۸)

بوز چىچەيى

گىلدى چىش كىمى، شن، شىطان، ورھوا
نازلانا - نازلانا اوزومە باخدى
الدە نئچە بوتا بوز چىچەيى، او،
گول لرى هوسلن گولداناتا تاخدى.

«بۇنلارى يادگار ساخلارسان مندن» -
دىئه گۈرچىنيم پېرلادى، گىتدى
غىزەسى اوخ كىمى ذىدى سينەمدن،
اوو اىكىن، اووجوسون اوولادى، گىتدى.

گولداندا بوتالار قالدى بىر زمان،
گول لرى قورودو، تۆكولدو بىر - بىر
منىم دە آيچىمى دوغرادى هجران،
بو نازىن، آدانىن معناسى نەدىر؟

منی بیر دفعه لیک آتیردی اگر،
گئندنده گول نه یه وئردی یادگار؟
بیلمیردی، بیلمیردی، بیلمیردی مگر
گول نه قدر قالار، نه قدر یاشار؟

اونا سؤیله مه دیم، دتمه دیم ندن؛
دریلن چیچکدن یادگار اولماز!
یوز ده گوئتلەسن، یوز ده سو وئرسن،
کۆکوندن آیریلان، سارالار، قالماز!

نه بیلیم، بلکه ده او آج مارالین،
گومانی بو گوله گلیرمیش تکجه
بیر ده یارامازا، نه یارچی - یارین،
صاباحین معناسین بیله یدی تتجه؟

صاباح سیز کىچمیش دی عمر و همیشه
کذرلر عمرلوک، سوینچلر بیر آن.
صاباح دان نه او موب، کوسه جىكدى نه؟
سحرى سيخىتى، آخشامى حرمان.

او، سئل لر اوزوندە او زن بیر کولون،
بو تاسین دا آچان گوله بنزىرى.
هر آن بو دەشتلى طالعىن، يولون،
داشلى دال قالارى با غرین ازىرى... .

او سرت قایالارین قوزو جیرانى،
 قورشون لو، بىچاقلى شەھرەد دوستاق
 بىر قارىن مەتلى چۈرەك قوربانى،
 هر گىچە بىر قوردون ائوين دە قۇناق... .

اۆزو بختى قارا پرى لر كىمى،
 پىشىسى بختەمۇر دۇلۇرە خەمتا!
 قوبۇنۇ بختەولىك اوجاغى لاكىن
 نصىبىي قاراگۇن، قىسمتى حىسرت

عشقە، مەحبىته سوسوز اورەبى،
 گاھ ايكى يە باغلى، گاھ اوچە باغلى
 اميلىو، آرزو سو، عشقى، دىلەبى
 بىلمز نە يە باغلى، لاب ھېچە باغلى... .

نېجە كى قلىپىندىن چىخاردى، آندى
 بورانلى گىتجەدە باش آلدى گىتتىدى
 غبارلى كۆئۈلۈن توقان قوبار تىدى،
 دومان لار ايچىنده ايتدى كى ايتدى.

بىر نېجە دالىجا دولاندىم خستە،
 يېڭى، گۈئىه زنجىر سالدىم، تاپمادىم؛
 آخтарدىم، قويىمادىم داشى داش اوستە،
 هر ياندان سوراغىن آلدىم، تاپمادىم.

گون کنچدی، آی کنچدی، ایل ده دولاتدی،
حسرتین کوئولدن آتا بیلمه دیم،
منیم ده سارامی سئل لر آپاردی،
ندنسه الیندن توتا بیلمه دیم،

اوزو ایتدی باتدی، دومان دا - چن ده^{۵۵}
گولو ده قورودو، تؤکولدو، اولسون!
غمى نى يادیگار ساخلارام من ده
غم کى چیچک دئیل سارالسین، سولسون!

أونودان دئیلەم دردین، نیسگیلین،
سەند طاقتى وار من دە دە، قاللام
شیرینىن اوزو تك غمى دە شیرین،
گىدىيسە، مەھرىمى غەمینە سالالاما

دونن، قار ياغيردى، باخدىم باعچا - باغ،
سون يارپاق لارين دا تۈكۈب، ساچميشدى؛
يالىنچا بوتالار اسىردى زاغ - زاغ،
لاكىن بوز چىچەنى، چىچك آچميشدى!

اڭلەمېل بىر آن دا عالم دەيىشىدى،
بۇلۇدلار دانىشىدى، سىس گلدى چىنلىن.
ايچىيمە سىس لىردىن وَلولە دوشدو:
«بۇنلارى يادگار ساخلارسان مندى»!

بوز چیچه‌ئى، منيم سئوگى چيچه‌ئيم،
آقىش بو دۆزومە، ايلقارا آقىش!
شاختاي، بورانما كىم دۆزرمىش، كىم،
سندە گۇر نە ذرىن معنا وارىمىش!

قىزىن! اورەيىمین او دونا قىزىن!
سن، منيم عشقىمین سون بەهارىسان.
او گناھسىز قىزىن، پناھسىز قىزىن،
بوراندا گول آچان يادگارىسان.

سنى اورەيىمە اكىرم بارى
كۈكسومدە كۈك سالىپ، بوداق آتاسان
ياغدىقىجا باشىما زمانە قارى،
ھئى چىچىك آچاسان، چىچىك آچاسان!

کورچا یلی یا^۱ مکتوب

اوج ساعات دیر، گئجه یاریدان کچیجیب
الیمده قلمیم، قارشیم دا دفتر،
مکتوبوم بیتمه دن یاتمایا جاغام
گؤز لریم تو کولوب چیخسا دا اگر!

بو گون لر گؤز لریم آغريا گلیب
او خویا بیلمیرم، یازا بیلمیرم.
قارانلیغا عادت اندنندن بری
قاماشیر، ایشیغا باخا بیلمیرم.

بو گون «ادیبات» الیمه چاتدی،
یولناشیم دان او خوماسین دیله دیم.
«فیل لر ده آغلایار!» آدلی شمری وار،
دئدی «کورچا یلی» دان، او خو سو بیلمدیم.

۱. آذربایجان جمهوری نین شاعیرلریندن.

أو خودو، شعرىيۇي قارداشىم منه
أو خودو قجا دىنەيم، گۆزۈوه دۇنۇما
قوى دورۇم دولانىم، دۇنۇم باشىوا
شعرىيۇه، اوزۇوه سۆزۈوه دۇنۇم!

أو خودو شعرىيۇي من قولاق آسىدىم،
بۈكۈلۈم، آچىلىدىم، نە حالا قالدىم،
آغلاڭ گۈرن كىمى شاھىن گۈزۈوو
أوجالاسان قارداش، من كى أوجالدىم.

سنى آغلاڭ گۈرۈم كۆنلۈم سۇيىندى
قارداشىن دا آغلاڭ گۈرن سۇيىنرا؟
بلى، آغلاماق وار گولمە كەن يىنى دىر،
بۇ معنانى آنجاق آز آدام بىلر.

دئميش لر: درد اهلى، درد اهلىن تاپىر،
بىليرم كىم لردىر آغلادىر سنى.
دردىيۇ دويورام، سنى آغلادان
چوخداندى، چوخداندى آغلادىر منى.

بلى، گۈوهندىسىم اوجا داغ لارا
تىكچە قار ياغمايسىپ، دولو دا ياغىيپ!
عمرىوون مىوهلى، گول لو باغىندا
نە بىر يارياق قالىپ، نە بوتا قالىپ.

گیلشی لى دئیلم اوزگەدن من ده
نه گلیب باشیما اوزومدن گلیب.
 يولوندا باشیم دان، جان دان کتچدییم
اوره بیمدن گلیب، گوزومدن گلیب

قارتال دوغولوبان، قارتال بؤیودوم،
دئیم گۆمى لر اولسون مسکنیم گرک.
قول - قاناد يتتیریب اوچماق ايسترکن
دىلەر: ایلان تك گرک سورونمك.

آغلا قوى آغلابیم، قوى آغلاسین لار،
اكسین گوز ياشیمیز عومانا دۇنسون.
دولسون يېر اوزونون دليک - دىشىسى،
«سورونن لر» بلکە بوجولسون، اولسون.

حياتين قانونو دېيىشمىش قارداش،
قوى اوزو قارالار، اوزون گۆسترسىن.
باخما شاه - ماخ دوران بوز هەنىكل لره
گون چىخسا ھامىسى ارىيەر يقىن.

ھر لحظە، ھر ساعات گلیب كىچدىكچە
بلکە يوزلر آدام اولور دنيادا.
مiliyon لار دنيا يا گلیب گندىرلر
قونوب - كۈچدويونو كىم يىلىر آمما؟

معنالاندیران لار انسان حیاتین
اگر «تسیمی» لز دئیل، بس کیمدی؟
یوز ایل لر کتچسه ده، مین لر ایل گلسه
«دیری» لر اولوولر، اونلار دیریدی!

بوراخیرسان بوراخ «اوتری» لری
ابدی انسانا، ابدی سوژ یاز.
اور کلره قازسا سوژون صنعت کار
عالم ده پوزولسا، او سوژ پوزولماز.

بیر پلاکارت ائله، بیر بايراق ائله
اليnde «گورکى» نين «شاهين نعمهسى» ن.
سورونمهى تکلیف ائلەين لره
قىسى وور، قوى اوتانسىن، سىسىن گىزلهسىن.

سنى آغلار گۇرдум كۈنلۈم سئويندى
قارداشىن دا آغلار گۈرن سئويىر؟!
بلى، آغلاماق وار گولمه كدن يىدىر،
بو معنانى آنجاق آز آدام بىلر.

آلقيش مرد ياشايىب، مرد اولن لرە
آلقيش قوچاق لارين دلى ليسىنە.
قارغىش قورخاق لارين رخالتىنە
قارغىش ايك اوزلۇنون^۱ دوغان ائلينە.

ياز، يازاق قارداشىم، اليوه دۇنوم،
يازاق قوى بىلسىن «او آچاق، ياراماز».
بىلسىن رەلتىن، دويورام من ده
بىلسىن كى، حقىقت سرحد تانيماز.

عباس بارز

اھر (۱۳۹۰-۱۳۰۱)

مارالان مارالى

بیز عزیز دوستوملا صحبت اندركن
یار گلدی قارشیمنان آرالى گنتدى
کونلۇم هاراى چكىپ منى سىسلەين
دئى مارالاتىن مارالى گنتدى.

من اوغا باخمامىش او منه باخدى
باخىشى جانىمى ياندىرىدى ياخدى
كېپرسىن نىشتەر تك باغريما تاخدى
قويدو شكارىنى يارالى، گنتدى.

گول اوزون گۈرجەيىن چىرىپىندى اورەك
وفاسىز سئوگى دن دئى گل لى چك،
باشينا اۇرتىمۇشدو بير ياشىل اۇرپىك،
گۈزلەر سۈرمەدن قارالى گنتدى.

ایسلامندی دفتریم، قان گؤز پاشیمدان
سوروشسان حالیمی، سور سیردادشیمدان
اٹله چاشمیش هوشوم چیخدی باشیمدان
بیلمه‌دیم کیم گلدى هارالى گئتدی؟

«نبارز» بیر سۆز دەتىن آغلاتدىن ائلى
اوستونه اسمەسىن آيرىليق يىلى
اوره كدن داشلانان محېت سەلى
ساراسىز گلمىشدى، سارالى گئتدى--

قالیر ایندی ده

آلیندنا قیوریلمیش قارا تتل لرین
ایلان تک روحومو چالیر ایندی ده.
یورغون مارال کیمی، سوزگون باخیش لار
باخاندا جانیمی آلیر ایندی ده.

«عاشقهم» سوئیلهديم، گولدو چوخ لارى
قاندیرا بیلمەديم عقلی یوخ لارى
سینەمە ووردوغون غمزە اوخ لارى
سانچیلیپ سینەمەدە قالیر، ایندی ده

«بارز» عمر کتچیب، آغاریپ باشيم
الى دن آلتىميشا يېتىشىب ياشىم
سېزقىن بولاق كىمى آخان گۆز ياشىم
منى حالدان - حالا سالیر ایندی ده.

وصال سۆزو

الیمی قویموشام اوره ک باشینا
گۆزۈم داغ - داش گزىر، دىلەم سۆز دئىبر
ھەدن کى دۇتۇرم كۆنلۈمە طرف
غىمە، كەرلەر دايىان - دۆز دئىبر

كىچميش گونلارىمى سالىرام يادا
اود تو توب غىصەدن آلوولاتىرام
اوزومو دۆندەرىپ «اىل داياغىنا»
دئىبرم آى آنا قويما يانىرام...

اوڭۇز غەميم اولسايدى راحات چىكىدىم
من بوتۇن دىنائىن غەمىن چىكىرىم
چۈلەدە حيول لارىن، گۇيىدە قوش لارىن
يېرده دە انسانىن غەمىن چىكىرىم.

لەحظەلەر اوتوشۇر، ساعتەلار كىچىرى
بىزىم دە عمرەمۇز هەرمەم آزالىر
دونن، دونن گىتتىدى، بوجون دە بوجون
سانا گۈر عمرەمەن نىچە گون قالىر

يازدىر، شېھەلىرىن سۆكولوب قارنى
سوڭار داشقىن - داشقىن آخرى، هەنئى آخرى
گۈزو ياشلى آراز، او دا گىزلى دن
آخرى هەرن دە بىر بويانا باخىر...

اوزوقوپلو آخان چايىن اىچىندىن
دالغالار آشىقىجا من دە آشىرام
سىلىدىرىم داش لاردان قۇپان سىل كىمى
ھەرن بىر دارتىنىب، ھەرن داشىرام

احساس يورغۇنۇيام، منىم اورە كەدە
حساب سىز دردىم وار، سايى سىز غەميم وار
اورەك گوشەسىنە قارسىز ياغىش سىز
سولماز گولشىنىم وار، بىتگىن زەميم وار.

منه بى دىنلەنەن وار دؤولتىنىدەن
بىر قىلم يېتىشىب، بىر دە بىر دفتر
مالدارىن آدى دا اۇزوقىلە كىندر
آنچاق من گىتسىم دە قالار بى سۆزلىر

آذربایجان ھیجدا شعر انتولوژیسى / ٤١

ھدر سۆز قويىمارام يازسىن بۇ ھلم
يا آرزيدان يازىر يا درددن يازىر
يا آيرىلىق سۆزۈ ياخال سۆزۈ
يا جانلار ياندىران حىسرىدىن يازىرى...

حکیمه بلوری

(۱۳۰۴ — ۵)

تبریز

قول لاریم دولانار بويوننا بير گون
يئنه باش قويارام ديزينه، تبریز!
حسرتدن، هجراندان جانا دويموشام
دويونجا باخارام گۆزونه، تبریز!

بولانیق سولارین آخسین، دورولسون
تره گون لریندە بوسات قوروولسون
سهند جمالينا بير ده وورولسون
بير غبار قونماسين او زونه، تبریز!

گلستان باغینین سیرینه گلیم
لا له ياماچىندا بير ده دینجهلىم
اۆتن گون لریمه يېتىشىمىز اليم
دوشوم هئىچ اولماسا اىزىنە، تبریز!

آنا تېستومون آى ايشىغىدىر
قولوم قامتىنин سارماشىغىدىر
شعرىم بۇ دونيانىن يازاشىغىدىر
اينجىسى توڭىمۇ خزىنە، تبرىزا!

سن شاعير عمرومە ووقار وئرييىسن
سولوب سارالمايان گلزار وئرييىسن
اعتبار وئرييىسن، ايلقار وئرييىسن
ھر ايگىد اوغلۇنا قىزىنا، تبرىزا!

وطن حسرتى

دونيادا بىلە بىر خستەلىك ده وار
وطن حسرتى دير او دردىن آدى
اڭلېندىن، يوردوندان آيرى اولان لار -
وطئىن دردىنن آيرى اولمادى

وطئىن اوزاقدا عمر ائدن لرىن
دردى بۇيۈك اولار، ائل بىلەر بونو
وطن حسرتىنى درك ائدن لرىن
گۈزو يولدا قالار عمرو اوزونو

اڭلە بىر گونشم، بىر اولدوزام من
داغ لارىن دالىندا باتىب قالمىشام
انتظار چىرك گىتجە صبحەجن
سحر اولدوزونو يولا سالمىشام

وطنین حسرتی آیل لردىر، آیل لر
قلبىمى چولقامىش بىر ھالە كىمى
گۆزلىرىم يول چكىر ھر آخشام سحر
دولاراق بوشالىر پىالە كىمى

منىم خستەلىسىم سؤيلە ئى حكيم
«وطن حسرتىندىن» اوْزگە نە اولا؟
بو دۈزۈلمىز دردى دىئ نىتجە چكىم؟
ريشەسىز ان گوجلو آغاچ دا سولار!

حاج عبدالرحمن طيار (دده كاتب)

اورمو (١٣٠٤-١٣٨٧)

دنىزسىز چاي

بو گون من بىر گۈزل گۈرۈم
باغرىيم باشىن ازدى گىتتى
بىر ياشىل باش سونا كىمى
كۈلەن كۈلەن اوزدو گىتتى

گۈزل كىلىك كىمى باخدى
كېپىرىك لارين جاما تاخدى
شاهمار ايلان كىمى چاخدى
بوروق ووروب گىزدى گىتتى

ياناق لارى قىزىل للا
گۈزلرى اىستير جان آلا
يامان دوشىدم قالماقا لا
الىيم الدن اوزدو گىتتى

دده کاتب یانا – یانا
یئنه قالدیم ناحاق قانا
سینه‌می توتدو نیشانا
اوخون بیر – بیر دوزدو گئندی

فکرى ناقص

دەپ بىر كۈلگە يە بنزىز
گۈن دۇئىننە زايىل اولور
عقل - فکرى ناقص انسان
دەپ بىر چوخ مایل اولور

دەپ بىر يوخودور اينان
ياتىپ رؤيا گۈئور انسان
عيش - عشرت، سفره الوان
آيىلاندا باطل اولور

دەپ امتحان يېرىدىر
ھەر كىسە مەھمان يېرىدىر
بىر گىچە كروان يېرىدىر
 صباح اولجاڭ راحل اولور

دده کاتب اويمە، آيىن
فرصت گىتمەميش آل پايىن
اندازه بىل قاتما سايىن
انسان اوغلو عاقل اولور

کوئیم مشروطه چى (سۇئىنمز)

تبریز (-۱۳۰۷)

آیریلیق

آیریلیق سۆزۈنۈ داغ لارا دئدیم
داغ لاردان اود قالخدى، داغ لار آرىدى
اونو، بىر ياز گونو، باغ لارا دئدیم
باخ لارى چۈر ووردو، گول لر قورودو

آیریلیق دردینى كاغادا يازدیم
باشقى بىر سۆز اوچون آغ يېر قالمادى
گرانىت اوستوندە شكلىنى قازدیم
چاتلادى، داش اوستە ساغ يېر قالمادى

اونو، قورخا - قورخا وصالا دئدیم
ياز كىمى گول آچدى، وصال سئويندى
گۈردو من بو ايشە تعجىلندىم
او، آنجاق سوسىمادى، دانىشدى، دىتىدى

سوئىلەدى: آيرىلىق اولماسا اڭر
بس ھاردان بىلىنر قىمتىم منىم؟
ھر ھجران، اۋزو بىر وصالا دىرى
اوندان دىر عزىم، حورمتىم منىم...-

مکافات لوحهسى

بو گون آخشام درين خيال ترلانيم
بىر آغ ساققال، شن قوجايا توش گلدى
جوانلاشدىم بىر انسانىن عمروجە
سۆز - صحبتى ائله منه خوش گلدى:

«گوش كىمىي آيدىن قالىپ يادىمدا
كىچىك آيدىم، اون - اون اىكى ياشىندا
آقام اوچون، آزجا قانىم قابىنادى
اوتابغينا گىردىم آخشام باشىندا

دوواردا بىر لوحه گۈرۈم تختەدن
اوزەرىنه چوخلۇ سانجاق ساچىلمىش
سانكى كىرىپى، ايلان گۈرۈب، خوفلانىپ
تىكان لارى بىز - بىز دوروب، آچىلمىش

حیرت‌ایلن اوز تو تاراق آناما
او لوحه‌نین نه اولدوغون سوروشدوم
آنام، اول ایسته‌مهدی دانیشسین
آمما، من چوخ اصرار اندیب» دوروشدوم

آخر دیله گلیب، دئدی: - بو لوحه
او غلوما سنهن مکافات دفترین دیر
عمل لرین بیر - بیر اوردا یازیلیر
او، گونده‌لیک حسابات دفترین دیر

سنین هر بیر یانلیش ایشین، قصورون
سانجاق اولوب، بو لوحه‌یه باتاچاق
آمما، سندن بیر یاخشی ایش گؤرنده
آنان، بیر سانجاگی چکیب، آتاباق

آنلا دیم کی، یاخشی عمل لریمدن،
خطالاریم دفعه‌لره چوخ اولوب
خطالارین، آنام وئن نمره‌سی
سانجاق دئمه! اوره‌بیمه اوخ اولوب

بئله‌لیک‌له من بیر خیر ایش گؤرنده
آنام بیر سانجاگی چکیب، آتیردی
هردن منه «بارک الله» - دئینده
ملهم کیمی اوره‌بیمه یاتیردی

من، بتلجه شوچه گلیب، چالیشديم
هر آن تزه بير خير ايشه جان آتديم
آرتيرار کن خير ايش لرين سايينا
خطالارين سايى سيندان آزالتميدم

گون گلدى کي، سانچاق لارين هاميسي
او لوحه دن بوتونلوکله چكيلدي
او گون منه بير بؤيوک بايرام اولدو
خطالارين دفتر چمسى بوکولدو

سون گون، سحر هيكل كيمى، دونار کن
بير اوخ اولوب، اوخلانميشديم لوحه يه
سانکى اوژوم درين حيرت ايچين ده
سانچاق كيمى ميخلانميشديم لوحه يه

آتم چكيب، آتان سانچاق يئرلرى
باجا - باجا ديرنميش دى او زومە
مين بير باجا، مين بير يئردن زيل له نىپ
تيكان كيمى سوخولوردو گۈزومە

سانکى دئىير: خلاصىن يوخ اليمدن
سانچاق لارين بوش يئرلرى قالىنجا
بو ملامت گۈزجوكلىرى، كولگە تك
عمر بويو سورونه جك دالىنجا!»

سن سیزله میشم

بیر گوئرچین کیمی دن سیزله میشم
بولبولم، یازدا چمن سیزله میشم

اسکی دن شانی، شرفلی اکل ایدیم
ظالمه قارشی آمان سیز ستل ایدیم
زیروهسی چن لی، دومان لی بتل ایدیم
ایندی، مذکدی کی، چن سیزله میشم

من ده اردملی ارن لر یاشامیش
ستارا، بابکه تن لر یاشامیش
او قدر افچه بیلن لر یاشامیش
ایندی من آرسیز، ارن سیزله میشم

دردیمین یوخ آدی، عنوانی دئسم
حیرته دالدیرار انسانی، دئسم
باشقابیر سوژله بو معنانی دئسم
اوز دیاریمدا وطن سیزله میشم

درد منى يانديريير، آمما اودو يوخ
اودور، آغزيمدا حياتين دادى يوخ
دئميرم دردلار ايچين ده آدى يوخ
دىميرم: من بىلە من سىزلەميمىش

اي منيم من لىسيم، امداديما يېتى
بىرجه گل، من لە قوووش، دادىما يېتى
منى باس باغرىتنا، فرياديما يېتى
بىلمىسىن كى، نىتجە سن سىزلەميمىش!

میرهدايت حصارى

جلفا (۱۳۹۱-۱۳۰۸)

کابوس

درین قارانلیقدا، بیلمیرم نه دیر؟
کوکره میش شیر کیمی باغیریر گلیر
کیم دیر بو هئیوره، بو گستاخ بوجور
منی اوز آدیملا چاغیریر گلیر؟!

قیریلیر اوره بیم دوشور ایچیمه
تیتره بیر بدنیم اونون سسیندن
بیر لومه قوش کیمی اسیرم ائله
نفسیم کسیلیر، گور نفسیندن

سسینی آتیبدیر باشینا نامرد
بیلمیرم کیم دیر کی باغیریر بئله
سسی جینگیلده بیر، داغلاد، ساما
دایانمیر بیر نفس، چاغیریر هله

گلمیر بیر کیشى تک دوراق اوز - اوزه
مردانه دایاپاق پنجه پنجه يه
من اونو گۈرۈم، او منى گۈرۈر
داها دۇزمىرم بولىشىتىجە يه

تۆكۈلون تانىش لار، دوست لار، آى هاراي!
قىچىمدان يايىشىب سورو يور منى
«ھدایت» دادا يشت، گىدىرم الدن
بو نتجە كابوس دور، بورو يور منى لـ

مین کۈنلۈلۈ يار

هر نه چالىشىرام، بىلىمېرم نەدن
او ياشىل گۆزلۈنو اونودانميراما
قوى منه دىسىن لر مين كۈنلۈلۈ يار
منىم مين كۈنلۈم وار، اونو دانميرام

أغزيزىدان بال سوزور، دوداقدان قايماق
سۇزىلرى اينجىدىر، دوزولموش ساپا
او شىرىن دىللەنن عشقى يولوندا
مین فرهاد اىستەپىر داغلارى چاپا

منه مین كۈنلۈلۈ دئىن دلبىريم
منىم مين كۈنلۈمۈن محبوبى بىردىر
هر ياتا باخىرام، سنى گۈرۈرم
مین قىلەم اولسا دا مطلوبى بىردىر

منىم مىن كۇنلۇمۇن دىوارلارىندى
مىن شكىل اولسا دا، او همان سىن سىن
«خەنات» بىلەر كى دامارلارىمدا
قانىما قاتىشان، دولانان سىن سىن

مجید صباح ایرانی (یالقیز)

تبریز (۱۳۹۰-۱۳۹۵)

بیر پاییز خاطره‌سی

گونش بولوددادیر، آخشاما یاخین
پاییزین قدرته چاتان چاغی دیر
سالیبدیر آیاق‌دان، گول‌لو یای - یازی
گول‌لری گؤزوندن آتان چاغی دیر

هاؤانین اوره‌یی یئتیم اوشاق تک
غصه‌دن دولوخوب، یامان آغلاییر
داغ‌لارین باشینی بورویوبو چن
دومان اوخشاما‌دا، بوران آغلاییر!

کدرلی بیر گوندور؛ تو تقون بیر هاو؛
یاغیش دا باشلاییب، شیدیرقی یاغیر
بولودلار سوروسون سوروب یاتاغا
طبعیت ال لری سودلرین ساغیر

چتريمى آچاركىن دوزهلىم يولا
غىصەلى باخىرىدىم «ھەلت» باغىنا
كىچن خاطرە لر تىكىلىدى گۆزە
آپاردى غم خېر، اورەك داغىنا

گاه بىرآز يېرىسىب، بىرآزجا دوردوم
نظردن كىچىرتىدىم جوان ليق چاغىن
حالىمى دويارلار او كىمسەلر كى
گۈزۈپلار قوجامان «گلستان» باغىن

گولوستان باغىنىن بوزولموش حالى
آغاچ لار سارالىب، گوللرى سولموش
هر يئرە باخىرسان خزەلدى، چۇر — چۈپ
سو آخان آخ لار، خزەلر دولموش

دامجى - دامجى ياغىش اتكىلرىن دن
سارى يارياق لارين داميردى يئرە
گاھدان دا سوروشوب، ياخىن لاشىردى
داملالار ايستەيىر ال - الە وئرە!

كىيم سالىپ داماق دان؟ كىچك بۇ سۇزىن...
آچماياق اوستونو، اورتولو قالسىن؛
پاييز دا سارىمتىيل بايراغىن آچىپ
سرودون اوخوسون، مارشىنى چالسىن...

四

گنج و آرزوی گوئز اوغلومون خاطره سینه

قیشین چیله‌سی دیر، قار یاغیب دیزدن
گونش ایل، مین اوچ یوز آتمیش آلتی دیر
اشه کولکدی کی، گوژ گوژو گورمور
گوژ فقط گوئدو یو آیاق آلتی دیر

او هه بیم ایسته بیر او غلumo گوژه ما!
آتا - بالایق دی، دوژه بیلمیرم
او مندن الینی او زوب گنڈیب دیر
من او ندان الینی او زوه بیلمیرم

آتاليق دوينغوسو گلیب دیر جوشما
طبعیت قویدوغو قراری اوسته
جوما آخشمای دیر، اذانا ياخین
گئدیرم اوغلومون مزاری اوسته

گۆزلرین کاساسى دولور ياش ايله
زىنە بولاق كىمى آخىر اوزمۇمە
اورھىيم دارىخىر، كۈنلۈم سىخىلىرى
آيرىلىق تىكانى باتىپ گۆزۈمە

مېن اوج يوز قىرخ دۇرددە، بىر سحر چاغى
موشتولوق وئردىلار: «بىر اوغلۇن اوڭوب»
اون سككىز اىل سۇنرا، گۇن باتان چاغى
خبر وئردىلار كى: «گل، اوغلۇن اوڭوب!»

او ايدى عمرىمون حاصلىلى منىم
زمانىن آفتى اونو دا ووردو
غىلى حياتىمېن يورغۇن كروانى
 يولدا لىنگە دوشوب، دايىندى، دوردو...

بوجور دا اود او لار؟ بىلە دە ظولوم؟
يارانىدیم، بىر عمر گىرە ك آغاڭىام؟
نه گناه انتمىشىم، نەدىر تقصىرىم؟
نەقىز گىرە كدىر اورە ك داغلايام؟

دۇزۇم دە يورولوب اوتانىز من دن!
ھر غىمە دايىنېب دردە دۇزىمكىدىن
سىخىنلىقا دۇزوب هى آ چىكمىدىن
گۆز ھر زاددان يوموب دائى ال اوزمىكىدىن

دؤزوملو «يالقىز»ى چوخ سىخىر دنيا
وقاسىز دنیا ننگ و عار اولسون
أرزىمین زمىسى بىر گون گۇوهەرر
تورپاق لار اوستوندە، قوى بھار اولسون

محمود دىست پىش

(-۱۳۱۳)

قوجالىق

منىھ خوش گون لرىم جوانلىق كىمى
دلى قانلى اولوب تىز اوئندو كىچىدى
نه گلمەيىن بىلدىم نه دە گەنتمەيىن
اوئرگى باش ووردو، ترک اتىدى كىچىدى.

آنجاڭ آغىر گون لر قوجالىق كىمى
منه ھەممىم اوللو سون گونە قىدر
ال الله وئىدىلەر، آيرىلمادىلار
منه عمر سوروب گون كىچىرتىدىلەر

الىمە دويونلو بىر آغاچ وئىrip
قوجالىق گۆزلىپ ووردو گۆزۈمە
جوانلىق اۇز آتىن سوروب گىئىندە
فرىستىيم اولمادى گلەم اۇزومە

زمان قدرتیمی آلدی الیمدن
قولاق آغیرلاشیب، دیش لر تؤکولدو
دئمه‌لی آغاچیم دوشدو الیمدن
دیزلریم تیتره‌دی بتلیم بوکولدو...

فوهاد ابراهيمى

اردىيل (۱۳۱۴)-

آيرىلىق

فكتىنندن گىچەلر ياتا بىلمىرم
بو فكىرى باشىمدان آتا بىلمىرم
تىلەيىم كى سنه چاتا بىلمىرم
آيرىلىق، آيرىلىق، آمان آيرىلىق
هر بىر درددن اوپور امان آيرىلىق

اوزوندور ھىجرىننە، قارا گىچەلر
بىلمىرم، من گىندىم، هارا گىچەلر
ووروبىدور قىبىمە يارا گىچەلر
آيرىلىق، آيرىلىق، آمان آيرىلىق
هر بىر درددن اوپور امان آيرىلىق
يادىما دوشىنە لا گۈزلىرىن
گۈئىدە اولدوزلا ردان آلام خېرىن
تىلەيىم، كسىيدىر مەندن نظرىن

آیریلیق، آیریلیق، آمان آیریلیق
هر بیر در ددن اولور امان آیریلیق

آیریلیق در دینی چکمهین بیلمز
یاردان آیری دوشن گوز یاشین سیلمز
دئیبرلر انتظار خسته‌سی اوْلمز
آیریلیق، آیریلیق، آمان آیریلیق
هر بیر در ددن اولور امان آیریلیق

تئجه کی ائلیمده، آیری دوشندن
سورار بیر - بیرینی، گوّروب بیلندن
حسرتله سیزلا یار دائم بو غمند
آیریلیق، آیریلیق، آمان آیریلیق
هر بیر در ددن اولور امان آیریلیق

ایل لردی او زاغام آرخام - ائلیمدن
بولبولم، دوشوشم آیری گولومدن
جور ایله آییریب شیرین دیلیمدن
آیریلیق، آیریلیق، آمان آیریلیق
هر بیر در ددن اولور امان آیریلیق

اولوبدور «بیگانه»، یاریم - بولداشیم
«غريبه» سایلیر سئوگیم، سیرداشیم
بو جوان چاغیمدا آغاردیب باشیم

آیریلیق، آیریلیق، آمان آیریلیق
هر بیر در دن اولور آمان آیریلیق

منی آغلا داندان گولوش ایسته رم
آیری دوشمنیم له گؤروش ایسته رم
حاصاری بیخ ماغا یوروش ایسته رم
آیریلیق، آیریلیق، آمان آیریلیق
هر بیر در دن اولور آمان آیریلیق

سئوگى لىك اولوبىدور شانى «فرهاد» بىن!
سئوگى سى هاردادىر، هانى «فرهاد» بىن؟!
دئىھەرك، چىخاچاق جانى «فرهاد» بىن
آیریلیق، آیریلیق، آمان آیریلیق
هر بیر در دن اولور آمان آیریلیق

بختیار نصرت

(۱۳۷۷-۱۳۶۱)

حقيقىت يولونون يولچوسویام من
ایشيق لار دؤشوندن کىچىپ گليرم
فکريمىن چۈلۈنده آسن نسيمله
دومانلى يول لارين باغرىن ڈيلرم

گليرم سحرىن قورشون خطىلە
تركىمە چاتمىشام بىر ياشىل بەهار!
گىرىيە قايىتماز كۈهلەن آتىمین -
نشانلى دؤشوندە دان اولدۇزو وار!

گليرم يورو لماز سوارىيەم من
يولومدا آغارىر آخشامىن قاشى
اود قاپىر آتىمین تىلىنىن آلتان
قوش قونماز داغ لارىن سىلدىرىيەم داشى

كىشنه كەر آتىم! كىشنه آچىلىسىن
اوزومە باغلانان دمير قايى لار
بو قارلى داغ لاردان قورخماپىب سوووش
دردىنин درمانى بىر گون تاپىلارا

كۆكىرىھىپب هويوخور گۇئى دەمير آتىم
كىشنه يىپ دېرناغىن دؤيۈر تورپاغا
دؤيۈش لر سوووشوب قلعەلر بىخان
حقىقىت يولوندان چىخماز قىراغا

آچىن قايى لارى، آچىن گليريم
اورەھىم چىرىپىنير، باغرىم اودلانىر
سۇينجىم چوخالىپ سرحددىن كىچىر
صىرىمىمن كاساسى مى تك جالانىر

آچىلىرى قايى لار، قلعەلر اوچور
سوووشور كەھرىم درەدىن دوزە
تركىيمە چاتدىغىم ياشىل بەهاردان
سوقات وئەجهىم آى ائل لر سىزە

سو پرده سینده

دونن سنی گۇروردوم
باغچانىن نفسىندە
گلىشىنى تاپىردىم،
سوينون زمزە سىنده.

سودا گۈزگۈيە باخديم،
گۈلدۈم سو پرده سىنده
أۈزلىيromo ايتىردىم
گۈزگۈ صحىفە سىنده

DAGIYLIDÝ BULUD SUDA
گۈئيون بولورو سىندى
سىنىق بولور شىشەلر،
تۆكۈلۈپ سويا اتنى

فەكريمىن قرآن قوشو
بوداق دا شەن لەنيردى
سەن قانىمدا آخرىن
ترانھم دىللەنيردى

اوللۇم زەمرەد قوشو
اوجىدۇم او فوق لەينىدە
آل قان لارا بوياندىم
قانلى شفق لەينىدە..

خاطره دفتریندن

سکوت پرده‌سینده بورونوب گنجه،
لامانین ایشیغی آریسر اندوه.
ارین ایشیغین تیتره ک نفسی
اسیر قارانلیغین پرده‌لریدم.

هاوا قارانلیق دیر، قاباریر سکوت،
باغدا پیچیلداشیر سولغون یارپاق لار.
سونوک بیر خیال تک سولغون دور آی دا،
ساتاشمیر گؤزومه فیروزه داغ لار.

گئی لرده نه اولدوز، نه ایشیلتی وار،
داغ لارین آردیندا ایشیتمیر شفق.
سوچموش دور آخشامین سارالتی لاری
گونش ده یوخلاییب، یاسلی دیر او فوق.

اوغول سوز آنا تک گئییب دیر قارا،
بابالار او جاغى، ساوالان داغى.
نه بیر هئیرتى وار، نه گلیپ - گئدن،
با غریبە تک تو تولوب، گون چىخان چاغى.

کسیلیپ او زاق دان داها سس - سمیر،
چاپىن أخىشى نین شیرىلتى سیندا.
گئجه او ز حؤكمونو سورەر ک سانكى،
قارانلىق پرىسى يو يۇنور سودا!

سحرىن اول دوزو، هله چىخامامىش
سکوتو سیندىردى آنامىن سسى.
سسى نين ان تىترە ك آهنگى يله او،
او خودو بىر غەملى اتل ترائىسى.

او گئجه او خويوب، أغلادى آنام،
او ياندېيم يوخودان، او نون سسى يله
آرامسىز اورەپىم او گوندن برى،
قوورولور آنامىن خوش نفمەسى يله

ايىدى ده او يىنادىر، يوخودان منى،
او نون او او خويوب، أغلاماق سسى.
قىزىل سحرلەر گۈندەرير منى
آنامىن مەربىان اىستى نفسى.

ھله ده شعريمين گلستانيندا
آنامىن ماھنىسى سىسلەپىر منى.
نۇمە يە بورونن سوى گولزارىمدا
يۈكىشك محبت لە بىسلىپىر منى.

اسماعیل محمدثانی

هریس (-۱۳۲۱)

بولودلار

بولودلار، تلهسيك اوئوب گىتىرىسىز
هردن ده دايانيپ كىمى گودورسوز؟
آشاراق داغ لارى سرحدن كىچىپ
ھر يانا ايستەسز سفر ائدىرىسىز

گىتىرىسىز؛ گىتىرىسىز يولۇش لار
يولۇزدان چىكىلىسىن قارا بايقوش لار
گۈپېرىچىن سايانى گزىن دىيانى
قانادى شىيمشكلى، آغ قارانقوش لار

گىتىرىسىز؛ يولۇزا اوغورلار اولسون
گۈئۈم كى قانادىز ياغىش لا دوسلۇن
ياڭدىرىن، دولدورون بوتون گۈل لرى
قويمالىين باغ لارىن گۈل لرى سوسلۇن

جالاییب دنیایا یاغیش عطیرین
سوسامیش چوْل لره بهار گتیرین
چتویرین گولشنه آناتورپاغی
بوتون یئر اوزونده چینار بیتیرین!

«ممدلی» دیليندن اوzac ائل لره
سالاملار سؤیلهین گول سونبول لره
دنیادا هر یاندا شن لیک قوراراق
نممهزی جالایین باغلی دیل لره

دنيزسيز چاي

بيغيب قوجاغينا بير بيغيم سويو
آخاراق چوْل لرده درهله بويو
نه ائدير، دنيزه ينتيشه بيلمير
قوملاق لار اوْلوبو يولوندا قويو

جان آتير، تلمسير، ياز آى لاريندا
اوندا كى گوجو وار هاراى لاريندا
پايزلاڭ گلنده قوروپور سويو
انسان تك اوْلومو وار چاي لارين دا

دنيزى، اوْزونون آناسى سانير
دالغايلا اوچماغىن دادىنى قانير
قوماق ليق يول لارى كىچىنمهيندە
ئىلهمىسىن، آلىشىر اورهېي يانير

داریخیر: ندن بس دنیزه چاتمیر؟
سولارین آپاریب دنیزه قاتمیر؟
آرزوسو دنیزدیر، آما کی حیف
نه قدر اوزانیر دنیزه یشتمیر

دوشونور: نه او لا بیر گئدیب چاتام
اوزومو آنامین قوبونوا آتام
اوزاق یول گلمیشم، یورو لموشام چوخ
اوشاقد تک او رادا دینجه لیب یاتام

هانسی چای دنیزه چاتمایان زمان
«مدلی» اوره بی اولوبدو شان - شان
چای لارین سویودور داغین گؤز یاشی
او دور کی ستویملی گوزل دیر، اینان.

حىدىر عباسى (بارىشماز)

(-١٣٣٢)

چىللەقۇودو

شاختادىر ھاوانىن ئىيندە قىرمانچ،
قورخودان اسىرلە زاغ - زاغ بوداق لار،
آغ كوركە بورونوب درەلەر، داغ لار،
توبولار داغ لارا آينا شافاق لار.

گىچەننин قويوسو آچىبىدىر آغزىن،
گونشىن آياغى بودرە بىر، باتىر؛
سون ايشيق قويودان يوكسلن زمان،
اسنهين داغ لاردا مورگولور ياتىر.

چىللەقۇودو اندىر بىر آخشام شهر،
أىنى تك توستودە شاختا بوجىلۇر،
دام لارىن اوستوندە يانىر تونقال لار،
گىچەننин ياغىرىنا خنجىر سوخولۇر.

قىزىشارىكىن اوىددا بالاجا قىزىم،
خىال لار قويىنوندا اڭلنجە قورور،
اوزونە يايلىير ابهاام اۇرتوسو،
گۈز تىكىر گۈزرمە تومۇخور دورور.

سۇيىلەسەن بىر گۈرۈم كىمىدىر بۇ چىللە،
آلاودا ياندىرىپ تىن دە بوغورسوز؟
جوچەلر قانلىسى تولكودور مىگر؟
يۇواسىن اوتلايسىپ اىتلە قووورسوز؟

ناغدا تك باشىنى تومارلا ياركىن،
سۇيۇلۇرم: يوخ قىزىم، يانىلما آرتىق،
بۇ چىللە نه قورددور، نه دە تولكودور،
نه دە شىر گىزىلەنن كەنە داغارجىق.

اوزونلو گىتجەدن بىزىكىن زمان،
خىال لار أتىنى تومارلار انسان،
پىس گۈنۈن ائىنىندان بويوندان كىسر،
قىسالدار عمرۇنو بودارلار انسان.

پىس گۈنۈن عمرۇ اوزون اولسا دا،
خورسانىيەر، دىرەدە انسان اسگى دن.
سازاقدان، شاختادان آغىر نفترىن،
بىلەنچى بىلدىرىپ انسان اسکى دن.

شاختانىن قويىنۇندا، قاردا، بوراندا،
انتظار گۈزۈمۈز يىشە يازدادىر،
دىدرگىن بولبولون، تالاتان يازىن،
نمەمىسى أوركىدە سۆزۈ سازدادىر.

دۈزۈمۈن ايلە انسان هر زمان،
كدرىن او نو دوب، دويونون آچىپ،
قىش عمرۇن دوغرا يىپ، بودار لاماقدا،
حڪىمتلىرى گىزىلەتىپ معنالار ياتىپ.

يامانىن دالىنجا قىزىيم هر زمان،
رسميدىر چالىنار بىر قارا بايلاق،
معناسى بودور كى يامانىن سىسى،
سال آتدان او جالسىن، دۆئىمەسىن آنجاق؛

آز ياشا، دوز ياشا سن ده عمرۇنده،
اميدلار دىنلەدن اينجە بىر ساز او،
أوزۇنلو قىش اولما، بىزدىرىپ يوران،
خالقىيە بىر گونلوك بەھار او، ياز او

بىر او زون ياز او لىسون، بىر او زون ده قىش،
يا خشى با ياخشى او، پىس ايلە آتىش،
نا غىل لار بىزگى پرىلىر كىمى،
باتلاغا باتانىن اليىندن يايپىش.

اڭله قايىنى چىن آز دا ياشاسا،
اڭل اونا لېدى حىات باغىشلار،
اوزالدار عمرۇنۇ آرزو لار كىمى،
آدینى سىلنەم زىغان ياغىش لار.

داغ بوبىو كول اولما بىر آز سورمه اول،
گۈزلەر گۈزونە ياخسىن لار سنى،
يانگىننان ياغ كىمى حق چىراغىندا،
اور كىدە ياشاتسىن قالان لار سنى.

حياتىن اولماسىن پولاد اۋۇز قىلىنج،
شىمىشك تك ئالىيمىن ئىيندە شاخسىن،
بىر گونلوك چىچك اول گۈزلەر سنى،
سۇينجىلە قۇپارىب، ياخايا تاخسىن.

قورشون تك داملاما حىرت گۈزۈندەن،
گولوش اول دوداقدا غنچە تك آچىل،
يازلا را آداللان چىچككار كىمى،
پارلا يان قىندىل اول اور كىدە آسىل.

نىفوتە خاطىر

سۇويرم، دۇيورلار سئومە يە خاطىر،
سۇويلىن زماندا، دۇيورلار منى
ائندىرىن باپامىن پاسلى قىلىنجىن
قوروم لار ساللامىش
ھىسى تاواندان.
زاغلاين تىغەسىن،
سىندىرىن قىنىن؛
ايىدى كى ياساق دىر سۇوب - سۇويمك
ياشاماق اىسترم نىفترە خاطىر... .

خیرالله حق بیگی (ساپلاق)

ھریس (۱۳۲۲ - ۱۳۸۸)

دؤزوم

يولونو گودورم، اليمدە چىچك،
 بىلمىرم ندىنسە زمان اوزانىر.
 دئىيرم بلکە دە... يوخ... او گلەجك
 شىبەھلر بويالانىر، قلىيىمده يانىر.

كۈكسومو چولغا يېر درين انتظار؛
 قلىيىمى تىتىردىر ھر آياق سىسى.
 گۈزۈمده چاغلا يېر شىرىن آرزو لار
 ھله «دايان» دئىير گۇرۇش ھوسى.

اوئور گۇرۇشمەين واختى، وعدەسى؛
 فكريمىدىن بىر آجي گومان اۇتۇشور.
 قوپۇر آيچىرىمده آينىلىتى سىسى
 عشقىيمىن سوناسى دومانا دوشور.

جوابسيز سوال لار باش - باش چاتير،
گۈرەسن سئوگىلىم عهديتى داندى؟
اولمايان قلېنى اونودوب أتىر
بس نىيە گلمەدى، نىيە يوباندى؟!

گىدىسى يول لادى قارىش با قارىش
باڭخىشىم اىزله بىر، گۈزۈم آختارىر.
آنچاق جاواب لاتمير سون سوز آختارىش
دۇزۇموم أۋۇنە دۇزۇم آختارىر.

منیم حیات پاییم

بیلمیرم، بیلمیرم، هله دنیادا،
نهقلر چکمه يه نفس پاییم وار؟!
گوئەسن حیاتدا سون نفسیمە،
نېچە گون؟ نېچە ایل؟ نېچە آییم وار؟!

دوزو بیلمەسم ده آغاران ساچیم
دئىر؛ عمرۇن جامى دوڭلە دول دادىر.
دېزلىرىمە هوپان بو آغرى - آجىم
سوپىلەپ سون سفر ياخىن يولدادىر.

ياخىن سون گون لرین خېرچىسى دىر،
اور كدن اوتوشىن حزىن آغرى لار.
عمور قىسالدىقجا، غربىمە دىر كى
بوى آتىر، اوزانىر يېنى آرزو لار.

آريدى، سوووشدو كىچن گونلريم؛
اونلاردان بير اووج خاطيره قالدى.
عمرومون ميوهسى يېتىشىپ دوشور
آنچاق آرزو لاريم هله ده كالدى!

«آرزو لار، آرزو لار، شيرين آرزو لار»، -
ان چتىن چاغ لاردا ياشادىر بىزى.
اولوم آياغىندا، تەلۈكەلدە،
تىترەمئر آرزو نون، اميدون دىزى.

دىبىرم «ساپلاق» دان نه آد الماギم،
او اوزون عمرلو ياشايان داغدىر.
بىر مەتن سونرا كىيم دئىه بىلر -
اونون شاعر اوغلو هله ده ساغدىر...

علیرضا نابدل (اوختای)

تبریز (۱۳۲۳-۱۳۵۰)

ایشیق

آمان آمان، قارا تللی کبریتچی!
ダメجى - دامجى قارانلیقدا تر توکن
اود یوردونون قیزیلجا داغ لاریندان
میلیون لار تون گوگورت چکیب سوک گیلن
کرخانادا ائیله کبریت توک گیلن
کی ظولمتن کوکون یاندیریپ یاخسین
بوتون عالم بیزلمه حیران باخسین...-

آمان آمان، ساری تقلی زنجانلى!
آمان، گؤزل بیچاق لار یونان اوغلان
آغ پولاددان، پولاد تکین سوموکدن
ائیله کسگین بیچاق لار یون گیلن کی
بیرتا بیلسین ظولمون چیرکین اورهیں
قیرسین اؤلوم قوشونون دا قانادین
بلکه چوبان آزاد چالسین توتهیں...

آمان آمان، اوزاق كنده، اوپادا
اوجا ھوللو، خورما تىلى معلمى
ايشىقليق آج قارانلىق كلاس لارا،
ايشىقليق آج كلاس لاردا توپلازان
آى - اولدوزسوز او كىچىك دنيالارا.

كورلوق چكمىش بالاجا انسان لارين
اوددان ايستى، قاردان آيدىن قلىيندە،
«بىشرىت» سۆزۈن تكجه يازگىلن
انسان لارين قول قانادىن باغلايان
گۈئىلدەكى قورخو فىكرىن بوزگىلن.

آمان آمان گون گۇرمەين توخوجوا
ايلىك سالان، دەفه دئىن، آه چىن
چىراق تكىن يانان، قانىن ياندىران
كىرىپىكىلارى پىلتە كىمى كۈزلەن.

او نەدير هئى دويونلورسۇن، كسىرسىن؟!
اورەك سىسىن بوغازىندا بوغورسان
بىرچە يول دا خالجاندا بىر شكىل سال
باخان لارىن دىزلىرىنى قوروتسۇن،
بىر شكىل سال ارىباب لارى قورخوتسىن،
ظالملىرىن بارماق لارىن دويونلە،
سليمان تك قالىخ، دنولرى زنجىرلە

قوی خالچانی ساتان، آلان بیلسین کی
سنین دیل سیز ال لریندە نهله رار
خالچا اوسته باشماقلی بیترین لر
بیلسین لر کی دیل سیز دینسه نه قوبار!

آمان آمان، رومدان گویچک اورمودا،
گوموش تئل لى، قوجامان چاخير چکن!
کچمیش لرین ایسین توتان کوبالرد
عشقین دادین وئرن چاخير چک گیان!
قوی حیاتین آغیر بولون کتچن لر
دینجسلسین لر اوزوم بولاق لاریندا...
ائیله چاخير چک گیلن کی یاندیرسین
اوره بی ده اوره کده کی دردی ده.
قوی چاخيرین بیر چوخ سۆزلر آندیرسین
خاقیمه کی، گول آکدی، خار دردی ده!

صمد بېھرنگى تىن يادىنا

اوخودو قارانقوش آيرىليق سۆزۈن
مۇوت اهلىنىن گۆزو يولدايىكىن
جومدو طوفان لارا اونوتىو اوزۇن
أوللۇزا نە جاواب وئرەجەيەم من؟

قىش دا قارلى داغ لار سوراڭلاشسالار
تېرىزىن گول اوغلۇن، مەربان اوغلۇن
بىر هاراي چىركەم، ئى اوجا داغ لار
آختارىن آرازىن چىلى بىلەندىن

دوشمن طعنە وورسا «صمد ھاردادىر؟»
الىمى سىنەممە چالىپ دېرىم:
«صمد كۆتلۈمەدىر، أورەيىمەدىر
دۇيوشور، اۇلسە دە دۇئىز ئىلەندىن»

اونون صداقتی جان و تریر بیزه
آلولو عشقیندن الهام آلیریق
هر دیقه^۱ باش چکیر اوره ییمیزه
موغایاتلیق ائیر اوز اکدیسیندن

سویلهین گئنده جک، سوژو قالاجاق
عدالت ناغیلین ائل دوغرو لاما جاق
ظولم ائوی عدل ایله برباد او لا جاق
«صمد»^۲ ی قارشیدا گؤرمجک دوشمن

بو بیر ناغیلدیر کی ائل لر سویله بیر؛
بیری سسدن دوشسنه باشقاسی دتیر
ناغیلچى دایانار، سوژ دوام ائدر
ائل اوچون یاشایار بوردا بسلەنن

نیاران^۳ قالماسین اولدوزا دئین
کۈنلۈمە آلمىشام صمدىن عشقىن
صمد کۈنلۈمە دىر، جىگرىيە دىر
انتقام الاجاق ائل دوشمنىن دن

چال عاشق سازینى، اورهيم دولوب

بعضاً انسان اوچون درمان بو اولور
سازين نعمهلى آخسين كؤنلومه
يوخسا چيچكلىم عطشن سولور

چال عاشق سازينى، بلکه سازيندا
اميدسوز حياتا بير اميد تاپيم
گل عاشق سازيندا صبيردن دانيش
بلکه دوزمك درسين آغزىندان قاپيم

بيليرسن آى عاشق درديمiz بيردip
گل گئىزك سازيندا سئوگى دن دانish
سيملرين ديلي ايله خالقى هارايلا
گل بو درده منه بيرليكde يانish

گل عاشق بو آخشام داغ لار باشىندا
نعمهلى سؤيله يك گۈزىلر اوچون
گل عاشق بو آخشام عاشق اولاتا
دئيهك غم چكمەين دولدوروب ايچىن!

سحره‌دک چالیب، او خویاق عاشق!
بلکه اورکده کی یارا یتیشسین
چا خیرلاشیب چالاق او جا سس ایله
قوی عاشق سسیمیز یارا یتیشسین

اولدو زلارلا اولاق بو گنجه همدم
اولکردن گل الاق عشق الهامینی
بو گنجه چاغیراق قام عاشق لاری
چا خیراء، چالقیا بیناق هامینی

انسان در درلرینی گل سازیندا چال
دوزوملو عاشق دن حکایتلر ایت
گل بیزه آی عاشق عشق درسینی وئر
امیدسوز ساعاتدا در دیمیزه یئت...

Abbas Babai

زنجان (-۱۳۳۳)

سوئیلر

بیر يتيم اوشاقين نيسگيلى كىمى
گۈزۈنور گۈزۈمە داراشلىق كوچە
هر يولا گىندەتىن بۇينو قىنىندا
تلەسىز بو سويوق كوچەدن كىچە

گىندىرمىا اوئۇمە يېل گوولىداير
شاختا شاللاقىنى چىرىپير اوزمە
كوجەدن قالدىران تۈزۈ، تورپاغى
اوز بە اوز اسىر يېل، سىپىر گۈزۈمە

گىندىرمىا كوچە بىر اووزون كوجەدىر
يىنى بىر دۇئۇمە يېل ساكىلەشىر
اوzac كىچىمىش لىردىن خاطىرلەرىم
بىر بە بىر تايپىلير، ذهنىم تللەشىر

بو همن کوچه دیر! دهیشیلمه بیب
یئنه کؤنلوم دئنور بوجاق لارینا
آخیدیر اوشاقلیق گۆزونون یاشین
قاریشیر کوچه نین توریاق لارینا

گۇرۇرم تانیش دیر قابى لار، دام لار
أمما تانیشلیقدان گیلشیلیک داشیر
تازادان تاپیرام اۆزۈرمۇ اۆزۈرمۇ
ینى بىر خيالدان اورەك آليشیر

گۇزومه بىر كۈلگە - ننه دونوندا -
قاپىنین آغزىندان يولا بويلا نير
ياغيش دا، كولكىدە، قارانلىق دا دا
اوزاقدان گۇرجه يىن بالاسىن تانىر!

باخىشى سۈيىلە بىر: نه شالىن، دونون!
بو اوپىوندا ايتىب اوشاقلیق بۇپۇن!
عمرۇن كىچىپىدىر آللى دن برى
اورە بىن آختارىر باشقۇ بىر اوپۇن.

گۇرۇرم آيىلىپ دووار لار، بويلا ر
عمرلر ياوادان يېتىشىپ ھېچە
سالىپ دير فلكىن رحمسىز آلى
يئنه فاغىر داما، آغىر بېمېچە^۱

گۈزىرم نىسگىلىدىن خولىلار باغىن
تايپرام يئنى دىن اوشاقلىق چاغىن
گۈرۈرم نەھىن قوجاغىندىيام
باشىما تۆكۈلۈر چىچككىن ياغىن

اولدوزار ائتىپلەر گۈيىدىن داملا را
بولودلار قايىران نىدۇوان لارا
باخىرلار يېتىشىر من اوجور تدوغۇم -
فانىسلى اوجور تما كەھكىشان لارا...-

جىيىمده تۇۋلانان بىر جە «أون شاهى»
شەھىرده رايىچ بىر سكەدىر هەلە!
او پارىلداياندا آى دا گۇنش دە
اونون دالىسىندا گىزلمەنir هەلە!

يئنى دىن گۈرۈرم گۈزۈمون ياشى
قارىشىب كوچەنин تورپاق لارينا
خزان يئلى دئىير آيرىلىق سۈزۈن
اوشاقلىق باغىنин يارپاق لارينا...-

گلىرىم! يورقۇنام، خستەلەنمىشىم
داشىرىام غم يوکون زمان بويونجا
اڭلەپىل بىر عمر سۈزۈب قاتىمى
آدام آدىندا قان سوران دويونجا

گلیرم يئنى دن بير قوجاقلانام
تازادان بير دادام اوشاقلیق دادين
گلیرم باش قويام دوشون اوستونه
ايتيرم كوتولدن سن سىزلىك يادين

بىليرم سينهندە دنيالار ياتىپ
خولىالاردان ياشىل باغ لار گىزلهنىبا
گۈزلىرىن نىيسانى چىلاقلىغان آخىر
اوردا غىمن آغىر داغ لار گىزلهنىب

گليرم بير ناغىل دنيادان يئنه
آرزو لار بويوندا ناغىل باشلاياق
بو حصارдан چىخاڭ، هئىلەيك آتى
اڭلە كى چانمايىب آغىل باشلاياق

حسین دوزگون

تبریز (۱۳۲۴)

آی سحرا یادیمدا اوشاق گون لریم
 آنام آغزى سولو قیش گئجه لری
 سندن چوخ ناغیل لار دئیردی منه
 گؤز آچیب گؤرددیم آچدی دان یتری.

ایندی ده گئجه دیر، قیش گئجه سی دیر
 با پیردا آیله نیر بوداق لار قاردان.
 قوش باشی سانمایر هئشجه توپلا پیر
 دودا غیم پارتلا پیر آغیر سکوتدان.

آن چیرکین بیر گئجه، نفرتالی گئجه
 با سیب بورو بوب دور یان - بیوره میزی.
 یو خلا بیب قالمیشیق کارواندان قیراق
 سحرین دان یتری، گل اویالت بیزی...

بیلرسن می منی نه لر چولقا بیس؟
 گئجه با یقوش لاری قونوب یوردو ما.
 آغ الاصیقیمین قیزیل با پراغی
 دوشوب گؤیدن یتره سریلیب یالا.

آچیل، آچیل سحر، محبت ایله
باسقین و تر گئجه‌نین قارا دتوبینه.
آچیل، آچیل سحر، یول ایشیقلانسین
خاطیر جمع یوللانسین هر کس اتوبینه.

دoug سحر، doug سحر، قیزیل قانلا doug
یاناشسین بیر - بیره قوى اووه‌ییمیز.
محبتدن دانیش قاناد چال آزاد
چیچکلنمه‌جک دیر شن دیله‌ییمیز.

اووه‌ییم آجي دیر، سوسوزدور، یانقى
ایستی لیک باغیشلا اونا اود ایله.
قویما دوشسون ایشدن، اویاندیر، قان تۆک،
قارا گئجه بوردا حاکم‌دیر هله...

اوشاقلقىخ خاطرەسى

آززو سوندا وارام، او آخشام لارىن،
كى آنام سولاردى آپياش لا يئرى،
سونرا سوپورتنه نعمه دئىيردى
آنامىن عشقىنە بولبولون بىرى.

أين قورصو يېرىن مولكون الاندا،
آنام چاگىراردى، يېڭلىرى گىيز.
و بىز ده سۇيىنجىك آچىپ يوك يېرىن
پنجرە اىچىنە قوياردىق بىر بىر.

پالازلارى آنام سىردى يېئە،
اوستوندىن سالاردى يېڭلىرىمىزى.
ياسىن آخشامىيدى دىغىرلاداردىق
يېڭلىرىن اوستوندە بىر - بىرىمىزى.

اوستوموزه آنام چیغیراردی چوخ:
چکیلین بالالار، یئرلری سالیم...
سونرا هر اویوندان چیخیرسیز چیخین
بالا قوریان اولوم! دردیزی آیه!

یئرلری سالاندان سونرا آنامیز
بیر یورقان ایچیننده توپلاردى بیزى
ناغيلا باشلاردى مین محبتله
آنامین گلنده کؤکسونه سوژو...»

بیز ده سئیر ائتردیك ناغیل باغین دا
گؤیلرده تیکردىك مرمر قصیرلر.
آنام آغزى سولو، افسانەلردن
وئردى بیزلرە مین شیرین خبر.

واخت اولادى باجى - قارداش لاريملا
آنامین قوینوندا يوخو آلاردىق
حیطە گلردى گىتجە قوش لارى
اوستوموزه آى دا سېرىدى ايشيق...

علی احمدی آده (ع. اورمولو)

(-۱۳۳۴)

بیر خیال کیمی...

ایل لر آیریلیغى قالمیش آرخادا
اوژ - اوژه گلیریک سالاملاشیریق
بیر دنیا سۆز ایچره غریب سایاغى
باخیریق، نه باخماق، کى لال لاشیریق

بەھارین گۆزلەری پايسىز سوزۇن تك
دۇزۇر گۈرەجىكلى گۈنلەرين ساپا
منىم اورەيىمەدە كولك اسمەدە
او سئویر آختارىب اوژ بابىن تاپا

آیریلیر، بیر آنليق قوووشان كىمى
گۈزۈمون ياشينا زاغ - زاغ «اول» دېيىر
آلۇوم گۈزۈنە دولماسىن دېيە
سوپوق باخىشىپلا بير «ساغ اول» دېيىر

او گئدیر، گئدیشی قالیر گۆزومده
اویناپر، اویناپر بیرجه آل کیمی
سۇدىسیم او سۇگى، او ایلک محبت
قالیر خاطیرىم ده بیر خیال کیمی...

کۆچ

قاپى لار،
قاپى لار
باڭلى قاپى لار
قىرىق پېنجرەلر
داڭلى قاپى لار

نه گول وئرن قالىب نه گولوش وئرن
نه بير دانىشان وار، نه گلىب - گىدىن
دولاتير كوچمەدە هيچقىرىق سىسى
كىرىيچ سىزىلتىسى
كىرىيچ نالەمىسى...

سلیمان ثالث

تبریز (آریا درمسى) (۱۳۳۴ -)

سحر

آچدین گۆزلرینى بو دونيايا سن
بورانلى، شاختالى بىر قىش آخسامى
كولكىلر پايلادى بو خوش خبرى،
آنان تك، آنان تك سئويندى هامى

سئويندى ائل - اوباء، سئويندى وطن،
داغلار چال پاپاغين ياتاكى قويدوا!
بشرىن حياتى بىللەدىر آنجاق
بىر انوده ياس اولسا، بىرىنده تويدو

كونول سئويندىرن، دوداق گولدورن
بو ائوده سن اولدون، سن اولا جاقسان
قوروسان ناموسو، عاري آنان تك
دان اولدوزو كىمى پارلا ياجاقسان

بُویو گشت مکتبه، درس اوخو، دوشون؛
وطنین کئچمیشین، گلمجهین قان!
دردینه شریک اول اتلین - اوپانین،
سُویند ه سُوین، لازم اولسا یان

چالیش حیات بُویو، ای عزیز بالا
قویما شر قاتیشسین طبعتینه
قلبینده اتل لره حرمت بسله سن،
امینم زاوال بون سعادتینه

سنین بو دونیایه گلیشین آنجاق
سیلدی اور کلردن غمی - کدری
منیم ده کوئنلومون آرزوسو بودور
اولاسان اتل لرین خوشبخت سحری...

عمران صلاحی

(۱۳۸۵ - ۱۳۲۵)

تلهس!

غنچه معطل قالیبدیر،
بهاز یئلی اونا دئیبر:
- گنج او لار، بیر آز تلهس!

هاؤا ائله آخىردىرىكى
قوش لار او چماق اىستەمیر
آچىق قالسا دا قفس!

ایکی دامجی

دئدیم؛ یارپاق لرا باخ!
باخدی، آمما دانیشمنادی.
دئدی؛ بولود لرا باخ!
باخدی، آمما دانیشمنادی.

خیابان لاری دولاندیق،
کوچه‌لری دولاندیق،
دانیشمنادی.

بیر ساعت دان سونرا دئدیم؛
- ایکی کلمه دانیش من له.
باخدی منه ایکی دامجی دانیشدی!

ایشیق

دئدیم: هاوا چوخ سویوق دور،
دئدی: بیر آز اوتور دینجول،
«سماؤرا اود سالمیشام»

دئدیم: حیات چوخ آجی دیر،
دئدی: بیر آز یاخینا گل،
«ایستیکانا قند سالمیشام»

دئدیم: قارانلیق دنیز دیر
بو یالقیزلیق بوئیوک آدا،
اوzacدان بیر گمی گشیدیر،
بو آدانی سالمیر یادا.
دئدی: جان ساغلیغی اولسون،
«یانسین چیراق لاری، گلسین ایشیق لاری!»

مسعود اسلامى

(-۱۳۲۵)

سوزالىپ گونش سىز، بەهارسىز اورمان
پايز داراشىب دير بو ايل باغ لارا
آجي بىر ايچگى نىن كۈلگەمىسىنديم
دىكىسينير خيالىم قاچىر داغ لارا

دىلىمىن او جونا دوشوب دور دويون
باش سىز قارالتى لار ايچىمە آخر
ھر نەيىن سونودور دىئەسەن بويون
سوڭجوڭلار سکوتا سېفينىپ باخىر

يارپاق لار چىغىرىپ آياق لار آلتدا
دمىرىن قوخوسو اورمانى بوغۇر
مئشەنин قويۇندا پالىد آغاچى
أۇزۇنۇ اۇلدۇرۇر، باتانى دوغورا

بیلمیرم ایشیق دیر یوخسا قارانلیق
گۆزۈمىن اووجوما دەشت داملایر
الىمدىن يايپىشىپ بىر آددىم يېرىت
ال لەرىم ئىنى بويون آنلاير!

قوجا شهر

يئر گۆئىه ۋوووشوب، سانكى گىچەدیر
اپرىسىب ھاوانىن قول بوداق لارى
گونش سارالىب دير زعفران كىمى
سوسوزدان آسلامىر دىل دوداق لارى

تلىكىن طېيىت ترسە ايشلە بىر
بولودون قاش لارى كىسىب قاباغىن
شىمشكار اوْفەكەدن دىلىن دىشلە بىر
زەرلە دولدوروب ماوى تاباغىن

آغاچىن گۈزۈنده گۈئىر دىمير
گۈزلىك گۈزلىن تىكىب دالينا
چوبان چوخاسينا گىتىنلىب امير
ياشام بالدىرانى قاتىب بالينا

سنوگى - سئوینجىنى ايتيرميش شهر
يئتىم اوشاق كىمى گۈزلىرىن اوغور
مېل - ميلچىك داراشىپ سولقۇن بىزە
گۈرهنىن گۈزوندە شبەملەر دوغور

بىر سۆزۈم يوخىمدور سۈيىلەيىم اونا
منىم ده سئوينجىم چاتىپدىر سونا
باخىرام شهرە، بىر ده أۇزومە
جىقىرىيم بوغازدان آخرى گۈزومە

دئىيرم بىلەدىر آى قوجا شهر!
او يورغۇن خىالىن بوشالت جانىما
چارپالان، يونگوللۇش بىر جور، بىر تەھەر
قوى قانىن قاتىشىسىن منىم قانىما...

فېرىتىنا

گىچىمدىر، گۇئىرير زعفران گولو
سسىزلىك ھەر يېردىن اىچىمە آخىر
قوينومدا چىرىپىنir قاتادىسىز بىر قوش
دىكىسىنir قولاغىم، گىڭىرى يە باخىر؛

تانرى پىشمان دىبىل يارالتدىغىندان
سيمانىن قويىنوندا اۇلۇم يارانىر
وورنۇخور ذهنىيەدە دلى سورغۇلار
اۋز گۈرلۈك كۆكssonه آمما قالانىر

يولمو آزمىشام؟ يوخسا ھاردايام؟
اولمايا زمانى دوشۇنمه بىرم؟
بىلكە دە سۆزجوكلار منى سۈيىلە بىر
اۋزۇم اوز سۆزۈمدەن اوشۇنمه بىرم...

بوخ بولداش! توز - تورپاق قاوزانیب گؤیە
بول بولاق تیکانلىق، گۈزۈم گۈرمەيىر
بوروولوب قالماشام زمان قاپالى
قاقام چالىشمايىر، آغلىم ھورمەيىر...

توكىداق اول دئىيرم اوْزۇم - اوْزومە
أرچانا داياسان فيرتىنا كۈچر
گونش قاناد سرر گۈئى دىنizلەر
قوش لار قانادلانار گۈئى لەر اوجار...

کریم گل‌اندام

(-۱۳۲۶)

شهر حیطى

ساماوار سیزلا بیر، گونش چیزلا بیر
پشیک ده کؤلگمده آل - اوزون یالیر
انام ریحان تریر یاشیل کردیدن
آنام توستولهدیر پاپروسونو
حیطین داش لاری ایستی پوسکورور
گیلانار کؤلگمسى نتجه خوش گلیر
دادیرام آغزیمدا دادی تورش گلیر
یاس عطری بورویوب بوتون حیطى
آری لار داراشیب شهدینی آلیر
رادیودا بیر حزین موسیقى چالیر...

عمر گۈن باتانى

گۈزلىرى سارالمىش، كىرىپىكلىرى آغ
چارپايىا اوستوندە اور تورمۇش قوجا
گۈنش باتماسىندا، آخشام اوستو، باغ
نفسى تؤوشمىش يورولمۇش قوجا

خيال لارى دالغىن ال لرى قىريش
اورەمى بەهاردىر، آرزولارى قىش
بىر دامجى تى دوشوب آلتى نىن اوستە
عمرۇنون گۈنىشى بو گۈنش كىمى
گۈن باتانا سارى گىڭىر آهستە!

سېبې

تَزه يومورتادن چىخان جوجهلى
بىر آن آياق اوستە دوروب گىجهلى
انسان چىلىاق گلىرى آنا بىطنىين دن
ندن سە ايلك نفس چكىب، آغلابىر؟
آغلاماق غريزه حساب اولورسا
گولوش ده انسان دا بىر غريزىدىر.
ندن سە ايلك دفعە گولمە بىر انسان؟

بلكە دە انسانىن ايلك آغلاماغى
حياتى ايتيرمك قورخوسوندان دىرا!
بلكە تىترەمىز مىش الى - آياغى،
بىلسەيدى حياتدان، اۋلوم آسان دىرا!

حمید آرش آزاد

(۱۳۸۹ – ۱۳۳۷)

گئتمه پری جی بیم

سن گئندن سونرا، کیم گله‌جکدیر
گؤزلریدن آخان قانیاشی سیلسین؟
سندن سونرا هانسی مهریان اوره ک
واردیر کی، کؤنلومون سیرینی بیلسین؟

سندن سونرا منی غم دوستاقیندان
هانسی مهریان ال، قورتاراجاچ دیر؟
کیم منی بو چەنمدن چیخاریب
روبا بەشتینه آپاراجاچ دیر؟

سندن سونرا، تکلیک گئجه‌لریده
محبت ناغیلین کیم سویله‌یه‌جک؟
کیم گونشی قویولاردان چیخاریب
قارانلیق گئجه‌نى صبح ائیله‌یه‌جک؟

سن گىتسىن، گونش دە، بەھار دا گىدر
ھە يانى قارانلىق، قار - كولك آلار
بايقوش لار اوغۇر لار بولبولۇن سىسىن
گونشى دۇء توتوب، قويۇيا سالار

سن گىتسىن، آنامىن ناغىل لارىنىن
قانادلى قىزلارى ياسا باقاتارلار
قارا دئولر حاكم اولار دنیا يا
حیات پىنارينا زەھر قاتارلار.

پرى جى يىمما گىتمە، آيرىلما مندى!
سنه يالوارىرام، تك قويىما منى
اورە يىم، آناسىز بىر اوشاق كىمى
آغلايىر، يالوارىر، أىستە بىر سنى.

پری عاشیق دیر

ناغیل لار پری سی عاشیق اولاندا
گاه آغلایار، گاه اوخوبیار، گاه گولار
دaha بوردا سوْز - صحبته نه گرک؟
عارف اولان باخسا، بو سری بیلر

ناغیل پری سیندن سرین سوروشسان
دیلی له «یوخ!»، گؤزلری له «ھە...» دئیر
گوندوز انسان لاردان گیزلندیسینى
گئچه اولدوز لاراء آیا سؤیلهير

سن ناغیل لاریمین، رؤیالاریمین
گؤزل پری سی سن، بونو بیلیر سن
سن ده اۋۇز عشقينه اقرار ائسمەيیب
تکچە سوْز گون باخیب، گیزلى گولورسن

آنچاق بونو بىل كى، عشق عالمنى ده
اوْر تولمىز، دانىلماز حقيقة لار وار
ورغون انسان گىزلىتسە ده عشقىنى
أونو تائيماغا علامت لار وار

آرايا عاشيق لىك سۆزو گلن ده
گول اوزون قىزارىب، دوداغين قاچىر
اوْرەيىن چىرىپىنير، گۈزۈن سوزولور
قاش لارىن اوينايىب، سرىنى آچىر

گۈز ألتى باخىشىن، دادلى گولوشون
عالمه بىلدىرىرى: پرى عاشيق دىرا!
رقىيئەنە گۈستەدىن گىچىكىلار
دىئىر: پرى، اوْر عشقىن ده صادق دىرا!

حیدر خطیبی (قهرمان)

تبریز (-۱۳۴۹)

قویروقلو اولدوز

بىتمىش آتى ايل دن سونرا فضاد!
ياخىن لاشدى يئرە قويروق لو اولدوز.
گلېپ تىز سوووشدو، سانكى قورخوردو،
قويروغون كىھلر، قالا قويروق سوز!

اڭله بىل دىيانىن خطرىن دويموش،
قورخودان اورەمى يارپاق تك اسر،
خالقىن دىلين كىن استئمار الى،
توتسا اولدوزون دا قويروغون كىرس!

تانيلان دان برى قويروق لو اولدوز
ايىرمى دوققۇز يول گۈرونوب گۈزە.
اوتوزونجو دفعە بختى آچىلدى،
ادب اولدوزوپلا چىخدى اوز - اوزە.

ای گؤزل مسافر، قویروقلو اولدوز،
گور نئجه غم توزو بوروموش منی،
گۈرە جىكىن بىر دە گلىپ اوتن^{۵۵}،
تورياق لار آلتىندا چوروموش منی.

قىبىر اىستەمېرم، قېرىمەن يېرىن،
اۇ تېكىن، وئرىن بىر يوخسول اثوسىزىم.
وئرىن كەنەمەن دە كۆينىك تىكىدىرسىن،
چىلىپاق كى، مەحتاج دىر اوج مەتىر بىزەم.

دەميرم دنیادا پىس قايدادىر بۇ،
عزرائىل گلەجىك جانىمى لا.
پىس قايدا خالق اوچون بلکە اودور كى،
اۋلۇ كەن كىتىه، دىرى لوت قالا!

هر اولدوز واختىندا ظاهرە چىخدى،
انتظار چكىنى دردە سالمادى.
آمما بۇ دنیانىن آسىمانىن دا
حقيقىت اولدوز ظاهر ألمادى.

خوش سنىن حالينا، قویروقلو اولدوز!
سنه تور قوران لار سانكى كارىخدى.
«اولدوز لار ساواشى» باشلانىمامىش دان
قاپى آراسىنдан قوирوغون چىخدى...

حمیده رئیس‌زاده (سحر خانیم)

اردبیل (۱۳۳۱)-

گؤزله بیر سنى

بورغون گمیچى لر گؤزله بیر سنى
قوندار بئل ايش چى لر جوان ايشچى لر
ياشاماق حاققىندان پايسىز اوركىلر
اوغوشموش، داياقسىز، سايسيز اوركىلر
حضرت گدىيىنده گؤزله بير سنى
سن سىزلىك قورخوسو...
(نه دئىيم آخى...)
گؤزلرىم گؤزله بير قىناما منى...

قورخو

لەحظەلر بوجاناق،
ماوى لر توتقۇن،
لەحظەلر اوزانىب،
ايىل لەشىر منه.
ماوى لر قارالىر،
دان اوزاقلاشىر
داماجى لار گۈزۈمده سىئىل لەشىر منه.

گلسم سحر باشى گلرم - دىدىن
آخشام دولوخسانىب
اولما گلمەدىن؟

شیرین لر آجى

دؤپونور اورهيم

دئینیر، دئیر:

يىز غريب، گۈي غريب، دام - دووار غريب

يارياق لار سارى دير، آغاچ لار آريق

شیرین لر آجى دير، هر نه وار غريب؛

لحظهەلر اوپ - اوزون

ديلكىلر سورگون

اولدوزلار اوزونە چئوييرىب بۇركون

بىلىرم اىستەيير صحبتىن اوچون

هايانا چئوييرىب، هايانا چكە!

بو چىلغىن سىزلايىر

سنى گۈرمە يە!..

عليرىخما مىانالى

ميانا (١٣٥)-

بىز نىيە بىلەيىك، گۈرەسنى نىيە؟
چوخ شىئىن يېرىنى چاش - باش سالمىشىق.
هەرنە وار ترسىنە دولاتىر اودور-
سايدا چوخ اولساق دا آزلىق اولموشوق.

بو دا اوز سەھويمىز، گىناھىيمىزدى؛
اوز گەمنىن بويۇنۇا گلىن آتمىاپق.
چوخ شىئى قاتمىشىق، سىز الله داها
 يولداش لا دوشمنى گلىن قاتماياپق.

دوشمن اوز ايشىنى گۈرۈپ بىتىرىپ
بىر داها اليى نەچۈن بولاسىن.
بىز كى، اوزو موزو دىدىرىيك، ايندى -
كىيم اىستىر بوشۇنَا قورد تك اولاسىن؟

قالمیشام، بیلمیرم، گۇرەمن نىيە
ايشيمىز گوجوموز دىدىشىمك اوlobe؟
مېن بىر خاصىيە مالك او قوردەن
بىزە تكجه آنجاق دىدىشىمك قالىپا!

بىز نىيە بىلەيىك، گۇرەمن نىيە؟
چوخ شىئىن يېرىنى چاش - باش سالمىشىق.
هرنە وار ترسىنە دولانىر اودور -
سايدا چوخ اولساق دا آزىق اولموشوق.

نىيە دوشۇنمۇرۇك، گلىن دوشۇنكا!
بو يول لار ھارىيا آپارىر بىزى.
ھله چوخ يولوموز چوخ ايشيمىز وار
گلىن محو اتىمەيىك بىر - بىرىمىزى.

بىر چىخىش يولۇنۇن تامارزى سىيام

هاچاندىر يول چكىر اورەيم، گۆزۈم
داها توكتىيدىر دۆزۈمۈم منىم،
چوخداندىر گىزىرم دۆزۈمە دۆزۈم!

گىلائى - گوزار يېرى هئىچ يوخدور منه،
اۋۇزوم ائىلەمىشىم، نه ائىلەمىشىم
ھەدن سوروشورام اۋۇزومدىن - اۋۇزوم
گىناھىم نه اولوب، من نىلەمىشىم؟!

ھئىچ نه گىتمىير آخى اوز قايداسىيلا،
ھاردارسا عئىپ وار، نقصان وار يقىن
ھامى باش قاچىرير ئەلمىدىسىندىن،
بىرى من، عىبىمەن تاپمىرام بىرىن!

بئله گئتسه هله بترلشه جک!

دوشەجک بیر داهما دویونه - دویون

دئیرم: ایندی کی بئله گلیدیر

اوره بیم، سن بیر آز گناھلا اویون

گناھین واردیسا چیخیش يولو وار

یوخسا نه آختاریب، نه بی گزیرم؟

گناھکارام بلى، گناھکارام من

تسلیم واردی کی بئله دؤزورم

سن ده گل او خوجوم، قیناما منی؛

سن ده گناھکارسان، والله گناھکارا

آلساق بوینوموزا نقصانیمیزى

دونیانی دوز يولاق قایتارماق اوilar

یوخسا نه آختاریب، نه بی گزیریك؟..

ائله اولسا بیر آز اميد يئرى وار.

سن منى، من سنى قیناما ياق چوخ!

سن ده گناھکارسان، من ده گناھکار...

هوشنگ جعفری

زنجان (۱۳۶-)

کدرلی آی

گچجه دیر، با خیرام کدرلی آیا
او زونه سانکی بیر قارا چکیبلار
اوردا دا یاسلی دیر بوتون داش - قایا
گوئیده ده گونشی دارا چکیبلار!

جومموشام او زومه، با خیرام گؤیه
آرzi لار سانی جا اولدوز سایرام
ایستیرم قارانلیق چولغايان ائل ده
بیغام اولدوز لاردان گونش قایiram

قونشولار يوخلايسپ، بير من او ياغام
نئيله ييم؟ گۈزومون يوخوسو گلمير
من ده كى اوچ گونلوك سىزه قوناغام
سىزدن ده آييق ليق قوخوسو گلمير

گۆزیاشیم گۆزومده تۇرەدیب ياغیش
گىدىرم سئل اولام، منى ھای لاین
سېزه پای گىرم بىر بۇستان باخیش
آپارىن ائل لرده باخیش پايلايىن

گىندم

شاختادا كولكده قاردا بوراندا
بىر جىغىر آردىمجا سالىرام گىندم
بىلمىرم قاباقدا داش وار، قايا وار
 يول لارى يول اوستە قالىرام گىندم
منه بىر ساز وئرىن، بىر دىل، بىر بارماق
دىلى غمىن هاواسىن چالىرام گىندم
دىنىزدىن دنىزە باتىپ چىخىنجاچ
او درىن باخىشدا دالىرام گىندم
گىندىجم آيدىن لىق اوللۇزو درەم
اوج گونلوك سىز ايلە قالىرام گىندم
ھى اۋزۇم اۋزۇملاھ چىنگەلەشىرم
اۋزۇمو اۋزۇمدەن آلىرام گىندم
نه اورەك، نە دىلک، بو ياشايىشىن
اوستونە قانىمىي چالىرام گىندما

ناصر داوران

(-۱۳۳۶)

سن سیز لبیم

من سنی سون دفعه آغ دوئدا گوردوم؛
سفردن گلمیشدن گول لو یاز کیمی.
باش قوبوب سینهمه، قلبیمی دویدون
اوره بیم سیز لادی سینیق ساز کیمی.

هفتله لیک سفرین حسرت لریندن،
دویونجا دهمه میش گوزوم گوزونه؛
آی لارین، ایل لرین سفر یولون دا،
حسرتم بش کلمه شیرین سوژونه.

ایندی سون گۇروشون خاطره سیله،
سن سیز گون لریمی آخشم ائدیرم.
او زاق لاردا قالمیش گون لره دوغرو –
سن لى صاباح لاریم – دئیه، گئدیرم.

قادىن ليق

سۇگىلىمما عمروموز زمان لا اوْتۇر،
آزالىر گونبەگۈن عمور فرصتى.
آزالىر، بىلىرم، آمما يوخ غمىم،
سۇگىميم گونبەگۈن آرتىر قدرتى.

الىنى وئر منه، قوى اوره ك جوشما
ايناناق سۇگىنىن دىنiz اولدوغون.
قىزا حرام دىليل محبت سۆزۈ،
كىل آتاق قىزلارين كىنiz اولدوغون.

يانىب تارىخ بۇيۇ وورغۇن اوره بىن،
آلىنىب ساتىلماق اوره ك داغىن دىر.
بىر عشقىم، بىر سۆزۈم اۆزۈن اولسان دا،
مىن عشقىم، مىن سۆزۈم قادىن لىغىن دىر.

ئىنچە من اینانىم آلپاق لىغىنى؟
قوچاق لار سود آمېب دۇشوندن سنىن.
آلپاق اولا بىلەز آنا دەئىلىن،
سن گۈزىللىسى سن گۈزىل وطنىن.

آنالىق بىچىلىپ گۈزىل بويونا،
اۋۇن ده گۈزىل سن، آنالىغىن دا.
فرقى يوخ قاراسان، ياداکى آغسان،
آغلىغىن دا گۈزىل، قارالىغىن دا.

نىڭاردان، سارادان، قوچاق ھىجىدىن،
يادگار قالىپسان اوبايىا، ئىله،
سندىن خان - پاشالار كام آلانمايىب،
قورتارىب ووروبسان اۋۇنۇ سىلە...

صدیار وظیفه (اٹل او غلو)

(-۱۳۳۸)

من سیز

گول ای آل لریمده گوئیرن بهار؛
بیز سحر یاناغین سولا جاق من سیز
گولوشون تانیش لار، گولوشون دوست لار
کوئنلوزه غم کتر دولا جاق من سیز

سوسار باغچالاردا نقمە کار دیلیم
قونار بوداق لار، غمیم، نیسگیلیم
بیلیرم دونیادان اوژولسە الیم
آنالار ساجینى یولا جاق من سیز

آییل ای بنوشە، آییل اوپوشە ک
آرا تئل لریندن منه بیز لچىك
اونونلا عشقینە سارینسىن اورە ک
خزان باغچانىزى بولا جاق من سیز

مزاپیم گل دیئیب آچاندا قوجاق
لاله لر قوینونا کیم آتیلا جاق
منی بو ائل لردن آیرسا تورپاق
بیلمیرم نه صحبت اولا جاق من سیز

گۆزۈمدە

ماوی گۆئى لر قدر اپریلییر بېبىك
قانادسیز اوچوشور، نهلىر گۆزۈمدە
دوشونجىم الیندە اپىك دسمالى
اورەك آيناسىنى سىلەر گۆزۈمدە

آرخاما قاوريلىدىم؛
درىن درەلر
بولودلار باشىمدا ڈلىلىسىندە
هردن قانادلاتىپ آرزى لا رىيم لا
ایتىدىم ا گۆزىلرى نىن ماویلىسىندەم.

دېدىپ قۇپاراردىم سىلدىرىيم لا رى
داغ لارى يېرىندەن ايتەلهيردىم
الىمدەن زويىندە پالىد زوغ لارى
گونشىن اۋزۇنۇ يېڭىكەلېردىم

بعضاً، سرتلیگیمده قیرانشت کیمی
چاخماقلار دؤشومو گبردنمدى
بیر چیلهه آلماس تک آغیرلیغىمى
دونيا چكىمەدى، دېرىتمەدى.

بىرگون خشايىارلار، بىرگون اسكتندر
بو قانلى تورياقدا سۆيىلەدى قان - قان
انسانلىق يېرىنندن آوارا دوشدو
او وحشى آتلارين هجوملارىندان

آسلامىدى گۈئىلردىن گىتجەننин حكمو
دونيانىن بويۇننا سارىپىنى دەشت
حياتىن قارامتىيل دامارلارىندان،
گىتجەننин كۈنلۈنە
آخىتىدى دەشت!

اختاراق

سن سىز بير انساتام، اورهىي ايتمىش
گل بارى بىرلىكده اختاراق منى!
سنин تئل لرىنه كۈنلۈم ايليشمىش
گل بارى زنجىردىن قورتاراق منى

نه سن موغىيات اول، نه من گۈز-خولاق
هايانا گىدىرسە گىتسىن اۇزوموز
آخى بير - بىرىنى تاباندان سونرا
يئنه اۇزوموزو ايتىرىرىك بىز

ايتب گىدەجىدىر خىال لار كىمى
عمر يول لاريندا نالە دە، سىز دا
گل اىچك سسىنى اوتن قوش لارىن
بەھار چىچكلىسىن بوجاز يمىزدا...

$$\frac{d}{dt} \int_{\Omega} u^2 = -2 \int_{\Omega} u_t u$$

ائیڈار موغانی

موغان (١٣٣٩) -

انتظار گوزلر

انتظار گوژلریم یول چکیر یننه؛
دئ کی، نه واختادک یول چکه جکدیر
ایندریسسه هر کیچیک آیاق سسینه
بینریندن دیکسینن وورغون اوره کدیر.

چیچکلر آچمیشدی سن گئدن زمان،
ایندی باعچا - باغی تالايب خزان.
سیو گیلیم! کۆنلومو آلیب دیر دومان
بیر وصال گونشی منه گره کدیر.

دندین کی، گلديشيم بير يولوق دئيل
نه اولار بشش گون ده هيجرانا آييل.
گونون لر آيا دولدو، آي لار اولدو ايل،
سن گلليب چيخمادين، بو نه دئكمديري؟!

حسرتله چیرینان اورهیده بیر باخا
سانکی دار قفس ده اولوبدو دوستاق.
من کی اینانمیرام، او دیغیر آنجاق:
غم یئمه، چوخ چکمز، او گلمجکدیر.

وئردیسن سؤزوونو اونوتاماسان سن
ایل لرجه قالارام انتظاردا من،
نه بیلیم، بلکه ده تئز گلمجکسن ا
بو منه آن شیرین آرزو دیلکدیر...

آخان اولدوزلار

ظولمته بورونموش سما بۇيونجا،
آخر سونسوزلۇغا بىر ياتار اولدوز؛
آخديقجا كىچىلىر، نورسوزلاشىر او،
تكجه اوز آردىنجا بىر آن قۇيور اىز.

دېيىرم نه معنا، نه حكمتى بى.-
بىر آن دا بىر اولدوز يوخ اوپور گۈيىدە؟
نه اوچون ياشادى، نىيە گىنتى او،
توتاق كى اولدوزلار چوخ اوپور گۈيىدە؟

حياتدان نه اومموش او ياتان اولدوز؟
نه اوچون ياشاسىر، نه اوچون، نىن؟
قارانلىق رنگىينه بوياتان اولدوز،
سامادان نه اوچون كۈچور گۈرەسىن؟

او کى بیز گەچەنین قۇنالقىيەيندا،
سمانى بىزەين يانار ايشيق دىر.
او کى عمر بويو ياشاماغىن دا،
قارانلىق گەچە يە بير ياراشيق دىر...-

سارىشىر سمادا يئنە اوللۇزلا؛
سانكى بو فكريمە گولومسە بېرلر.
بىز آنلىق سىلينىر فكريمىن غبار
ائىلە بىل اوللۇزلار بىلە دېبىرلر؛

- بىز قارا گەچە يە ياراشيق كى يوخ!
أونون سىنهسىن ده اوخا دۇئمۈشۈك.
بىز قارا گەچەمەدە بىر ايشيق كى يوخ!
يانار بىز اوجاغىق، اودا چۈئمۈشۈك.

ياندىرىر اۇدموز خلۇمتىن كۈكۈن؛
آنچاق يانا - يانا يوخ اولوروق بىز.
بو گىرىن دۇيوش ده آخساق دا هەر گون
گۈنشە يول آچىر بى آخماغانمىز.

مدينە گولگون

تبریز (۴ - ۳)

گیزله‌ده بیلمزسن

نه یامان سویویوب الینن اودو،
دونارام ال لرین دیسه الیمه!
اڭله بیل اوڭ کى سشوگىن ده يوخىدو
آمان، يو سۆزلىر ده گلدى دیلیمه.

اورهیم چوخداندی هرسان ایدى
من اوزه وورماغا قورخوردوم، واللاه
باحدىم، باخیش لارین گۇر نەلر دئى
ھر سۆز و گۈزوندن اوخدوم، واللام.

بو لال باخیش لارین الیفاسینى
کاش کى دوپمايايدىم، او خويوب بئله،
سن بو السبانى، سن بو يازىنى
گیزله‌ده بیلمه‌دین كېرىپىكلرین له...

قوشا قالسین ایزلمیز

نه یاخشی کی، سن وار ایدین یئر اووزوندہ
نه یاخشی کی، اولدوزو موز قوشایاندی،
معناسی وار گنجمنین ده، گوندو زون ده
بیز یاندیقجا یول لاریمیز ایشیقلاندی.

نه یاخشی کی، اوره بیمیز بیرگه ووردو
نه یاخشی کی، اتل دردینی قوشا چکدیک،
نه یاخشی کی، یئر اووزوندہ سئوگی واردی
بو سئوگی سیز بیز خیالا دونه جکدیک.

نه یاخشی کی، سنین تغمن منیم نغمەم
قوشا اوچدو باغچا - باغچا، چمن - چمن
نه یاخشی کی، سنین سینەن، منیم سینەم
گاه کدره، گاه سئوینجە اولدو مسکن.

نه یاخشی کی، بئر اوزوندہ بیز ده وارديق
نه یاخشی کی، حق يولوندا عسگريک بیز،
ذه‌لريک، داملا لاريق، عمان لاريق،
تورپاق اوسته قوشما قالدى ايزلريميز...

بىرگۇن يىتنە دوشەجەيم يادىينا

بىرگۇن يىتنە دوشەجەيم يادىينا،
دىيەجىكسن ناغىل ايمىش بو دنيا.
سېغىنندىقچا فيكىرىن قانادىنا
دىيەجىكسن ناغىل ايمىش بو دنيا.

گونو گونه چالاسان دا، نه فايدا
چاره گزمه، سن نه ايلده، نه آى دا
چىرىپىندىقچا كۆنلۈم بير لال هاراى دا
دىيەجىكسن ناغىل ايمىش بو دنيا.

ياز گلمىچك آچاچاق دىر گول - چىچك،
آچاچاق دىر داغ لار چىچك، چۈل چىچك،
يولون هردن او يېرلەرن كىچەجىك
دىيەجىكسن ناغىل ايمىش بو دنيا... .

یول لاریمیز بنده دوشدو کسیلدى،
بو نه طوفان، بو نه دالغا، نه سئلدى؟
«گلن قالماز، گلن دؤنمز» مثلدى،
دئیه جکسن ناغیل ایمیش بو دنیا.

حسب حالین اولا جاغام آرا بیر
خاطرە لر سۇنوب گىئن دئییل دير
عمروم سانكى بیر قايق سىز ساحيل دير
دئیه جکسن ناغیل ایمیش بو دنیا.

تېرىز اوستن چكىلەن دە دومان - چن
ياشىل اوت لار بوي آتاباق دىزمەجن،
ايستەمېرم، ايستەمېرم دئمە، سن
ناغیل ایمیش، ناغیل ایمیش بو دنیا.

تۆستوسوز بىر آلوو اىچىندهيم من

آى منى ھامىدان چوخ اىستەيەنىم
يېئنە توتولموشام بىر بولود كىمى.
آى منه اوغورلو سۆزلىرى دىيەنىم
سن اۇزون اوووندور بو اورەيىمى.

آى منى ھامىدان چوخ اىستەيەنىم،
آمان دىير كۈنلۈمۈ گۈل قويما داردا
اومىد قالىپم اولىدون ازلدىن منىم،
امىدا سىغىنديم شاختادا، قاردا.

آى منى ھامىدان چوخ اىستەيەنىم،
بىر پايىز عمرۇنون كۈچۈندەيم من،
بىلمىرم نه تەھر دانىشىم، دىننىم
تۆستوسوز بىر آلوو اىچىندهيم من.

آی منی هامی دان چوخ ایسته یه نیم،
هئی دؤیور دؤرد یاندان قار - کولک منی
آی سنین باشینا دولاتیم، دؤنوم،
بو داشلی يول لاردا قویما تک منی.

آی منی هامی دان چوخ ایسته یه نیم،
سویوق نظرلری گل اریده ک بیز،
سن ده شفق دون گئی، من ده گئینیم
آرزو يول لارینی قوش گئدک بیز.

آی منی هامی دان چوخ ایسته یه نیم،
سینه مده دیل آچیر نیسگیلیم، سوژوم،
دورولماز نه سنین، نه منیم گونوم
او شوسه بو عمر دنیامیز بیزیم...

هاشم ترلان

(- ۱۳۰۵) باکی

دان اولدوزووم

سحر آچیلمامیش، دار پنجره مدن
نه باخیرسان منه، آی دان اولدوزو؟!
سانکی طالعیمی دوشونموسن، سن،
آی منیم بختیمین یانان اولدوزو.

او زوم تک، یشیریم دار، آسمان او جاه،
او مکان حسنونه یاراشیر سنین.
آخری، سن اولدوزسان، پاریلدادیقجا،
گوزلریم گوزونه داراشیر سنین.

سن سون سوز عمان دا سایریشاندا، بیل
قووووشور قلبیمیز با خیشدیقجا بیز.
بو زنجیر سسین دن باشقا سس دئیل
منیم له دوغولوب ازلدن ائکیز.

ائىن گل كنارىما دار قىسىم دە
قوى منى سىخmasin بو تكالىك گولوم!
گل نورون سېلىسىن تار قىسىم دە،
شلالەلر تكىن چاغلايمى، گولوم

چىرىم نازىنى نازلاندىقجا سن،
قوى يانسىن گىچەنин حىدى قات - قات.
ھەنى منه باخدىقجا دار پنجرەمدن
سەندن نور دىلرم، حياتنان مراد.

ديوار دا تاوان دا بورونوب ياسا،
ئىچە دە، گوتدورز دە، اوتور بىر ساياق.
بو گرگىن سكوتو پۇزان نه وارسا
كىشىكچىمین آياق سىسى دىر آنجاق!

آه، نه اوڭدو سنه منىم اولدوزوم؟
سحرمى أچىلىرى؟ بىس نىيە سۈندۈن؟
أى گەمە، حىستە غىnim اولدوزوم!
مندن اينجىدىن مى قوبارا دۇندۇن؟

يوخسا دا ظولىتىن قويىنندا دولغۇن -
گۈئى لىدىن قودورموش بىر دومان كىچىرى؟!
بلكە دە ساروانىن آردىنجا، يورغۇن -
بو توزلۇ يول لاردان بىر كاروان كىچىرى؟!

سن گؤیده تک، ایدین، من ده یئرده تک،
ال بۇيدا پنجرەم اولدو یار بىزە.
سن گەتىدىن، من قالدىم، سۈيىلە بىن گۈرك -
گولمزمى گۈيدەكى اوللۇزلا ر بىزە؟

گۈزۈم پنجرەدە، باخىرام ھەلە،
نتىجە دال چىويرىم من اوز عەھدىمە.
امىدوم، اينامىم دئىير صبر ائلە،
ھوسىم، ارادەم دوروب قىسىمە.

باخ، اودور سۆكۈلۈر عارسىز بولۇدلا،
يىشە طالعىمەن اوللۇزو ياندى.
او منه باخدىقىجا هەئى خومار - خومار،
سانكى گۈزلىرىمە شىمىشك اوياندى.

اوللۇزوم! دوغروسو اوللۇم بىڭمان،
وفاسىز دىئىم دە، قوروسون دىلىم،
آخى، من نە بىلىم بۇ دۇرد دوواردان
گۈيدە اوتوب كىچىن نەدىر، سۇوگىلىم؟!

سن گۈى اوللۇزوسان، من يېر اوللۇزو،
سن آزاد، من اسىر، شاهىدىم زمان.
گل، گولسون دىيانىن عمرۇنون يازى
انسان لا اوللۇزون سايىريشماسىندا!

دئمه او ز آقدایام درینده یم من،
او آسیمان ستین، بو دیار منیم.
باخ، کؤریو سالمیشام زنجیرلریمن،
زنجیرلریمن سلای نهیم وار منیم؟

یان ائی دان اولدو زوم، دئمه بیر قیشام!
یان ماغین گتیریر مین دیلک بیزه.
بوگون گلمه سن ده، من اینانمیشام
صباح گله جکسن گلین تک بیزه...

زیروهده گونش

همشه زیروهده بولاندین منه،
با خمیشام، با خمیشام قاماшиб گۆزۈم.
ال چاتماز اولسان دا، چاتماچۇن سنه
هله بئزمەمېشىم اوزومدن اوزوم.

داغ دولار، سئل آخر منسە ترسىنە،
آخميشام، داشمىشام، ياشا دولموشام.
سن اصلى، من كرم، دوشوب آيزىنە
دالىنجا سورونن كۈلگەن اولموشام.

فقط خيالىمدا اوڭدون سيرداشىم،
حسرتىن اوزومە غنيم كسىلىميش.
فېرلانىر دەيرمان داشى تك داشىم،
سن سىز اوپوتمه يە دەيم كسىلىميش.

ماھر اوْوچو ساندیم اوْزومو ائر کن،
اوووم کى اولمادین، اوولاندیم سنه.
مین دفعه اوْلسیم ده، دیریلسیم ده من،
سن حقسن، دئرم توولاندیم سنه.

دئدیم: - گل قلبیمی ایسیندیر! دئدین:
- يالواریب، سیتقاماق ياراشماز يارا.
سسله دیم:
- بو دا اوْز سسین دیر - دئدین:
- طبیب سیز درد ایله باریشماز يارا.

من هم اوْزاقدایام، هم ده ياخین دا،
ياخینام دۆنمزه،
اوْزاغام يادا.

منیم حستیمی چکمه بو آندا،
پولاندان چاریغین یوخسا دنیادا.

صەمد دىرىدىرى

دېكىلىپ گۆزلىرىم سون سوز يول لار،
 باخىرام ايلان تك دولانىر گىدىر
 آخىرى دېرماشىر قايالىق لار،
 باشىندا بولودلار قالاتىر، گىدىر.
 الىندە يولچونون دەمير بېر عصا،
 داغ لارا بويلانىر، دايانىر، گىدىر.
 باخىر ياماج لار، اوچوروم لار،
 غضبى قلبىنده اويانىر گىدىر.
 خيالى شاھلارين قانون لارينىن،
 غبارلى رنگىنە بويانىر گىدىر.
 آخىرى بېر يانا چىخمايان يولون،
 عىيەجر دنياسىن ھى آنير گىدىر.
 كۈللۈك كنارىندا گۆزو دوشندە -
 «أولدوزا»، «ياشارا» اوتانىر گىدىر.
 محروم لار قاپسىن آچاندا ھر گون،
 باشىن چكىر ائوه بويلانىر گىدىر.

قارتال یوواسیندا قوزغون گۆرنده،
اورهنى مىن يئردىن دوغانىير گىدىر.
شاعر دانىش گۆرك كىمدىر بولچو؟!
قىلىي ذره - ذره تالانىير گىدىر.

صىددىر، يول لارى ايشيقلاندىران،
قارانلىق گىتجەدە دولانىير گىدىر.
سانماينىن صىمد تك گۆركىمى انسان،
اۇلركن تورىاغا قوييانىير گىدىر.

يوخ! صىد دىرى دىر، اۇلمە يىپ هلە،
يولوموز، يولوندان جانلانىر گىدىر.
كاش آنام منى دە صىد دوغايىدى!
بو خىال قلىبىمە جالانىير گىدىر.

علی داشقین

تبریز (-۱۳۳۵)

هله‌لیک

باشیما داغ کیمی کوچوب دور دومان
بیلمیرم باخاجاق هارا گوزلرین!
گولومسه، گوزه‌لیم، گولسون اوره‌ییم
بولود تک دولاجاق قارا گوزلرین.

تله‌سیب، الینی الیمدن او زمه
آیاق سال گوروشسون باخیش لاریمیز
دینله‌یه ک سحری، سئوک گونشی
اریسین بیزیم ده اسکی قاریمیزا

هله‌لیک سئوگیلیم، هله‌لیک وطن
بو گندیش چوخ آغیر گلمجک منه،
گورورم گوزونون بهبهین ده من
خاطره‌هم قالاجاق، خاطره‌هم سنما

بختیمین اوخلانان آغ گؤئیرچینى
تیکان آرخاسین دا دن آرزیلاپىر
داغ لار دا منیم تَك غریبیسەيەندە
دومان آرزیلاپىر، چَن آرزیلاپىر!

باغيشلا مارالىم، يوردومون بو گون
داشقىن اورھىبىم، دولغۇن گۆزۈيم
اڭلىمین، اوپامىن، عزيزلىرىمین
سۈزۈ يوخ، سووو يوخ، يالنىز اۋۇزىم!

تىكلىك

سيخير بوغازىمى آغىر بىر كدر
أنو - ائشىك گۈزۈمە قارانلىق گلىرى
آختارىر كىمسەنى گۈزۈم درېھدر
آيدىن خاطره لر بولالىق گلىرى

اڭلەبىل گزىرىك يىتنە أىز بە أىز
اوپۇر خاطره لر اىزلىرىمېزدىن
سانكى او تورموشوق، اونلا دىز بە دىز
اولدوزلار او تانىر گۈزلىرىمېزدىن

گۈزلىرىمى سىلىپ يىتنە باخىرام
گۈئۈرم خاطىرم قالىر، بىر دە من
گۈز ياشىن الله يىب أوزه ياخىرام
نه دىنير لالەلر، نە گولور چمن

اوزانىرام بلکە گىدم هوشا من
قورتولام ياغىدان، يئرسىز فيكىردىن
يوخلاجاق گىريم يئنه قوشما من
داشلانىب يوخودان دورoram بىردىن

دۇورەلىسىپ منى همن دۇرد دووار
چاتلادىر باغريمى يامان سۆزلىرىم
نە گلىپ - گىندەنىم، نە أيندى او وار...
چاغىرير كىچمىشى يورغون گۆزلىرىم

قالخiram قايىنىن يانىن آچماغا
ئىتجە باغلامىشدىم ائله باغلىدى
اچiram قايىنى چىخىپ قاچماغا
من لە گىتلەن باغريم هله داغلىدى

دايانىب يالاندان بىرآز گولورم
داشقىنinin گۈردو يو يالنىز يوخودو
اولدوغون گون كىمىمى آيدىن بىلىرم
ائله بىل دىيىنەن بىر سۆز يوخودو...

آنا

سن گونش دئىيلدىن گؤپيون اوزوندە،
بس نىچە بوز كىمى آرىتدىن منى؟
من سە بوز دئىيلدىم سىن ئوقۇندا
نه اوچون آرىدىم گۈرەندە سنى؟

سنسە آى دئىيلدىن گىچەلىرىمدا
ايىك ساچ لارىنى نە يە يايىردىن؟
اۋزلىك دوستاغىيام سىن ئىننە
يولومو يواونا اوېغۇن سايىردىن!

سن اولدىز دئىيلدىن گۆى گۈزگۈسۈنە
سوزدە آچمايايدىن پارىلدا ماقدان.
چىنچىل اولسان دا شعر اولچۈسۈنە
يورولمايا جاڭام يورولما ماقدان!

سن داشقىن دئىيلدىن گوجلو سئل كىمى
نه دئىيب جالاندىن ساحيل لرىمە؟
سن دوغما دئىيلدىن منه ائل كىمى
كىشىگە وارمايايدىن سون دئىيرىمە!

سن اولدوز، سن گونش، سن آى، سن آنا
إيشيقلىق امىشدىر... بو سود أَمْرَه،
ارىت، داملا - داملا داغىيت مىن ياتا
قوووشوم صاباھكى دوشونجەلرە...

عاصم اردبىلى

اردبىل (-)

خاطره لر بوقچاسى

گىروانكا قىقىلى پولاد صانىقدان
 آچدى سئۇينجىلە آغ بىرچك قوجا
 عطىرلى بوقچانى آلىپ ئىنە
 اىيلەدى بوقچانى قوجا، دويونجا

اللر تو تار - تو تماز، تر تۆ كە - تۆ كە
 چالىشىپ بوقچانىن دويونون آچدى
 گلەن لىك دونونا دوشىنده گۈزو
 بىر آن دا اللى ايل گىرى يە قاچدى

خيال عالمين ده بزه يىسب اۋازون
 آلماس قاش اوزو يون بارماقا تاخدى
 اۋازونە چكىلن آغ تورون آلتىدان
 حىات يولداشىنین بويونا ياخدى

گاه بیغدی باشینا قوهوم - قارداشین
گاه گۇردو باشینا سیلیر نوغول
گاه گۇردو بېلینى قاینى باغلابىر
اونا بىر قىز اىستر، يئددى مىد اوغول

عاشقىك الله آلىب صدفىلى سازىن
او خاشايير بىگيان گلينين بويون
اڭلەپىل او گىچە آى دا اولدوز دا
توتوب لار سماده اونلارىن توپون

گاه گۇردو بېرقالىر اوشاق بىشىپن
او زون گىچەلرىن درىنلىسىنده
گاه گۇردو اوغلۇنو داماد اڭلەپىب
گۇردو خىردا قىزىن گلىنلىسىن ده

بوچادا ياتىشمىش كىچىميش گونلرىن
سۇئىنجى، كدرى، ياخشىسى، پىسى
آنچاق او بوقچانىن ياي لا قىش كىمى
ھمى سوپوغۇ وار، ھمى اىستىسى

سوپوق تىترەدنە اىستى قىزدىرىر
مئە ياتان زمان دا گرمىچ باشلانىر
بىر ياندان يېنى بىر حيات دوغولور
بىر ياندان حياتىن اوزو داشلانىر

دونن قارا زولفو، گىزنى تىل مىلى
بوگون او ساج لارين آغىندا گىزىر
دونن سئۈرە چىخان سئوگى باغانىندا
بوگون خاطرە لر باغانىندا گىزىر

دونن طبىعتىن سون سوز باغيشى
مىن اورەك باغلابىپ هەر بىر تىلەنە
بوگون اۋۇز بورجونو آلاندان سونرا
چىلىسى تاپشىرىپ اونون اليىنە

دونن آرزىلايىپ ايندى كى گونون
بوگون دونننەنە حسرتله باخىر
بىرگون كۆنۈل لرى ياندىرىپ ياخان
ايندى اۋۇز اورەيىنى ياندىرىپ ياخىر

گنجىل يك شكىلىن بوقچانىن آلاندان
چىخاردىپ دونو خىو اونا دويونجا
كىيم دىئە بىللەدى اۋۇندىن باشقما
دونن كى اوشاق دىر بوگونكى قوجا!

بىر زمان ال اوستە اوخشانان اوشاقى
ايندىسە نوهنىن بويونو اوخشور
كتېچمىش دە لالە تك قىزاران ياناق
ندنسە بوزولموش آلمىيا اوخشورا

زمان مورگىنه تك يىتىب آتىنى
گۈز باتىب چوخورا، دىش لر تۈكۈلوب
ئىرى كۈپۈشكەببىپ آسلانىب اوزدىن
وظيفە گوج گلىپ قىدى بوكولوب

زول دوروب دامارلار سوموپون اوستە
دوداق لار گۈيەرىب قىرىشىب آلين
آنانىن بورجونو اونوتماق اولسا
اوغلۇ دا بىر دئونه سوروشماز حالىن

ائىله غرق اولوبىدور خولىالار اىچىرە
ھەچ يىلمىر دىنانين ھاراسىندا دىير
سرحد قىراغانىن دا قونان قوش كىمى
اوتابى لا بوتابىين آراسىندا دىير

قوجانىن خلوتىن خاطىرە لرلە
ھۆزۈر اوز اوغلۇنون «لأنجان» سىسى
او سىسە قارىشىق سانكى باشلانىر
بدىعى بىر فىلمىن يىنى پىردىمىسى

انا گىتىنېب دىر تازا بالتارىن
بىر آزجا سورمە دە چكىب گۈزۈنە
ايستە بىر چىلىك سىز آشاغا گىتسىن
آنjac آياق لارى باخمىر سۈزۈنە

چىلىسەن گوجىلە دورور آياغا
كىدىر قوناق لارى اولان اوتاغا

عاشىق سازىن چالىر قىزلار اوينايير
گولوش گوج گلىبدىر نىسگىل داشلانىر
بولور شامدان لاردان چىلچىرغاغ لاردان
زىنە بولاق كىمى ايشىق داشلانىر

ميوه تاباق - تاباق، شىرنى جوربەجور
تۆكۈلوب مىز اوستە، يېھەنە مەت
گۈزىلەر سۆز دانىشىر، دىيل لر سۆز قاپىر
قولاق لار سۆز آلېر، دېئىنە مەت

بو گىتجە آنانىن اوغول نومسى
بىر ايل لىك اولوب دور قوجا دنيدا
اونون دوغما گونون عزىزلمەمكچون
آنچاق قورو لوپدور بى يىعىنجا دا^۱

آنا آيلەشىبدىر استول اوستە
بىر - بىر قوناق لارا خوش گلدىن - دېئىر
اونون ايلك اوغلۇ دا اوجا سسىلە
«گۈرۈم شاد ياشاسىن آنا» سۈيىلە بىر

۱. يىعىنجا دا - كىتابخا «يىعىنجا» فورماسىن ئا وئىرىلەپ.

هامى بورجون وئریپ اولو آنایا
بیریسى دىلىلە، بیرى باشىيلا
آمما او مجلس ده بير ياماق كىمى
قوجا چارپىر گۆزە، يەتمىش ياشىيلا

انسان نوباراليق مىوهەر كىمى
آخرى او جوزدور، اولى باها
گىنجىلىك حسرتىنى بىلە بىليرم
بۈلگۈدە بير چاتىپ گىلايلا شاها

اۋزونە او يېغۇنون گىرکن آنا
گۆز آلتى هەئى باخىر قوناق لارينا
خىردا نومىسىنە ساتاشجاق گۆزو
گۈلۈش يېرىن سالىر دوداق لارينا

گۈرۈر نومىن ده بېيۈك نەنە تك
أغزىن دا دىشى يوخ، ئىلەن دە ايشى
أنجاق كى بوا يېلىكى دىش سىز انسانىن
چۈرەپىن قازانىر تكجه بير كىشى

ارى اولن گوندىن او يازىق آنا
گووتىجى اولو بىدور خىردا او غلانا

اۋزويىلە بير ايللىك قىز آراسىندا
او دور بير او يېغۇنلوق حس ائدير آنا
ال لرىن او زادىر گۈلۈمسەيدەرك
خىردا نومىسىنى ئىسىن قوجاغا

کۆریه دونو خوب دور آنا او زونه
 مجلس ده چىخماپير كىمسەنین سسى
 آنانين ال لرى دېجتك او شاغا
 لاپدانان^۱ قاوزانىر گۈرە قىيەسى

او كۆریه يە سارى او زانان ال لر
 يواشجا قايىدىپ تو شور آشاغا
 دويور كى قلبىن ده جوشان محبت
 قورخۇ تۈرەدن دىر خىردا او شاغا

يېنى دن سۈپكەنير چلىيە قوجا
 اورە كىدە نىسگىلى داغ لار دان او جا
 گىتىر خاطرە لر ياتان بوقچانى
 يېنى دن اىيلەمىسىن قوجا دويونجا

۱. لاپدان: غفلتا، بىردىن - بىرە

محمدحسین طهماسب پور(شەھرک)

شەھرک(-۱۳۲۸)

گىدىرم

گىدىرم آ دوستلار! سىز ساغ قالاسىز؛
دوستلاردان اوzacدا قالماق چتىن دىر.
آل - وئر دنياسىن دا، دوستو، دوستلوغۇ -
ساتماق خيانىدى، آلماق چتىن دىر.

أوجا داغ لار باشى داييم قار اولار،
ساغالماز نامر دلر وورلن يارالار؛
ھر آچان گول - چىچك بىرگون سارالار،
«سروه» تىز سارالماق - سولماق، چتىن دىر.

قوربانام ناھى، حقى قاناناء،
خالقين قىرتىنە دوز اينانان،
صلقلى، صفالى اولان انسانا
ايىك اوزلو، رياكار اولماق چتىن دىر.

اونداگى بولبولون ايشى داد او لار
خارابا چوخالار، بايقوش شاد او لار؛
دوزدور بىلەمەكلىك يامان اود او لار،
بىضاً ده آنلاماق، بىلمك چتىن دير.

اوپولسون خيانات ائيلەين گۈزۈ،
كىسيلىسىن او قانماز خائىنinin او زۇ،
او لوم حق دير، او نا يوخ كىمسەنин سۈزۈ
خائىن ئىرىيەلە او لەمك چتىن دير.

سئىل گلىپ آتلانا، چاي لار داشالار،
سو لارى بير - بيره قاتىپە قوشالار،
جو لالار تىز دولار، تىز دە بوشالار
درىايا بوشالماق، دولماق چتىن دير.

دنيادان چوخ گىتن، چوخ گلن اولدو،
چوخ آغلايان اولدو، چوخ گولن اولدو،
پاي آپاران اولدو، پاي بولان اولدو
عدىلى، انصاف لا بولمك چتىن دير.

اورەك بير اولماسا، دىل بير اولماسا،
كاروان بير اولماسا، يول بير اولماسا،
زحمت آدام لارى ئىل بير اولماسا،
حقى نا حق لردن آلماق چتىن دير.

آنا

کىشىگە اوغلۇن اولمايابىدى،
قىزىلچادان قالمايايدى،
بؤيوىيەيدى آيىن - شايىن،
ياخشى - يامان قانمايايدى.

ننه سىلەمە گۈزۈن! سىلەمە!
قوى ياش آخسىن، اووزون سىلەمە!
دېب قاپىنى آچما آنا
تاقچاسىنین توزون سىلەمە!

آغلا آنا، آغلا، گولەمە!
بالالارىن يېرىن بىلەمە؛
گىلسن، منى گۈرنەمسن
ئىتجە دئىيم - بىزە گلەمە.

قوشول قوشو اوچان لارا،
ترلان لارى قاچان لارا؛
يوا لا رى تالان - تالان
بور دلارى نان كۈچن لره

آغلا آنا، شيرين آغلا
بىر يىن او خشا، بىر يىن آغلا
دوشمن گۇرسە گۇزونو سىل!
آغلا سان دا، نارىن آغلا

سینین یئرین

ياغدى ياغيش نارين - نارين،
اريتدى داغلارين قارين،
گولون درديك ايلك بهارين،
سینين یئرین گورسەنيردى.

چىللە كۈچدۇ، چىچك آچدى،
قاتار - قاتار دورنا اوچدو،
ياسمىن لر عطىر ساچدى،
سینين یئرین گورسەنيردى.

سېيىرە چىخىدى بوتون ئىل لر،
جمع اولموشدو قرنفىل لر،
قوۇر ائىلەدىكىجە نىسگىل لر،
سینين یئرین گورسەنيردى.

کۆك ائیلهدی آشىق سازىن،
آدىن چىكىدى خان ائيوا زىن،
اوچالىدىقىچا ساز آوازىن،
سنین يېرىن گۈرسەنېردى.

عمقىزى لار گلىن اولدو،
عم اوغلو لار ئى ده دوردو،
پىالەلر مىلى له دولدو،
سنین يېرىن گۈرسەنېردى.

سۆزلىرىنده اوشاق لارىن،
گول اوزلۇ آل ياناق لارىن،
سىراسىندا قوناق لارىن،
سنین يېرىن گۈرسەنېردى.

پوزولوردو غصە - كىدر
اورە بىمەدە آخشام، سحر،
دىرىلدىكىچە خاطرە لە،
سنین يېرىن گۈرسەنېردى.

بايرام گونو شن حالىمدا
سۋىتىرىدى ماحالىم دا؛
منىم شاعر خىالىمدا،
سنین يېرىن گۈرسەنېردى.

علی توده

(-)

سئوگیلیم

سئوگیلیم! بیلیرم سن چیچک کیمی
بها، الفت، ستونیچ، ایشیق سئویرسن.
صداقته دلو بیر اورک کیمی
منی اوزوندن ده آرتیق سئویرسن.
گوندوزلر سن دؤنسن جوشغون بولاغا
چاغلایان دویغوندا منم، سئوگیلیم!
گنجه‌لر سن گیرسن راحات یاتاغا
ناراحات یوخوندا منم، سئوگیلیم!
کیم اوز سئودیسینی قایغی لی گؤزله
اوژوندن ده آرتیق سئومه سه اگر
سینه‌سی دولاندا دی هانسی سؤزله
سئوگی دن دانیشار، سئوگی دن دئیر؟...

پاخشى ياديمدادىر او زمان كى من -

اۋۇز آنا يوردو مودان دوشدومن آرالى
 ائلە بىل قارالدى گۈزلىرىمده چىن
 خىاليم داغىنېق، سينەم يارالى
 دىنديم كى تابلاشا بىلمىرم داھا
 تېرىزسىز، اور موسوژ، خوى سوز، مرندىسىز
 دىنديم كى چىخىمارام دوغان صاباحا
 بىر ده ساوالانسىز، بىر ده سەھنەنسىز
 ايندى دولاشىرام بو تورپاڭى من
 اۋۇز شەھرىيە كىمى، اۋۇز كەندىم كىمى
 سئوپىرم گۈئى گۈلۈ، كېز داغى من
 اورمو گۈلۈ كىمى، سەھنەندىم كىمى.

تبریز

سنین دنیالارا آدین بللى دير
یا بیلیمیش هر یانا سوراغین تبریز
هر سینیق کۇنولە بىر تسلی دير
بو تازە دۇورانىن، بو چاغین تبریزا!

بو اودلار وطنى، بو گۈزل مکان
يا قىزىل گونش دير، يا دا آسمان،
سن بو آسىمان دا دان اولدوزوسان
أرتىبىدى عزتىن، سوراغین تبریز.

شرقىن گۈى لوبىنده چوخ اولدوز آخدى،
تارىخ دە نه نشان، نه اىز بورا خدى؛
سنین مرد باغىندا شىمشك دە چاخدى
لاكىن قارالمادى چىراغين تبریز.

آزادلیق ایسته‌دین، زندانان دوشدون
تقصیر‌سیز، گناه‌سیز بهتانا دوشدون
مین قاراء، چووغونا، بورانا دوشدون
یئنه آلوولات‌دی او جاغین تبریز.

سن تسلیم اولمادین اولومه، قانا
ارکین، گوئی مَجیدین شاهد‌دیر بونا
ستارخان یتیمن اودلا ر یوردونا
بیر سنگر یارانیب هر داغین تبریزا

ایندی سن آزادسان، ائلین بختیار
گل‌سین قدرتینه اینانمايان لار
سنین دیر بو جلال، بو ثروت، بو وار
گوهر معدنی دیر توپراگین تبریز...

گونش حسد چکیر گوئی لردن سنه،
با خدیقجا هی با خیر، دویمایر یتنه
اولدوزلار مات قالیبر گُوزه‌لیبینه
آیا «گل» - دئییر او بولاگین، تبریز!

یاشا بو دنیادا دائم وار اول سن،
جنتین تمثالی بیر دیار اول سن،
شرقده آزادلیغا بايراق دار اول سن،
اولسون هر دوشمنن، هر یاغین تبریز.

من ده اوز اوغلونام، ای عزیز آنا!
آل بو اولادینی دوغما قوینونا
اوشاقد تک قولمو سالیم بويونوا
قوی اوپسون آنیدان دوداغین تبریز.

دولانیر شمعینه پروانه کؤنلوم،
آیریلماز حسینندن بیر یانا کؤنلوم،
اود تو توب آیشیر دیوانه کؤنلوم،
قوی آخسین قوینوما بولاغین تبریز.

سەھراب ئاطەر

آستارا (۱۳۰۳)-

مئت وورما

بادىمە بىرك وورما، بادىم داغىلار

دنىا لېرىز او لار دوداق لاريمدا

سن بىتلە آه چىكمە، سوپىيوب سولار

اوپوش بادەلرى ياناق لاريندا

قارقىش توفان لارى بىزلىدىن او زاق

عشقىن گول - گول اولسون سوپىوق او زومدە

ايچىك بى بادەنى بېرآز مىت او لاق

دنىا بشش قورتومدور ايندى گۆزۈمىدە

منى چوخ دانلاما ستوگىم ناشى دىر

قوپار قىسىقا نجىلىشى باخىش لا رىندان

گۆز دولو نوازش داها ياخشى دىر

تىرىفىن شىدىرەرغى ياغىش لا رىندان

منه مىت وورما ياش فرقىمىزدىن
آيرىلىپ بىر ايتگىن مىت او لاريق
من اوژوم سن ياشدا اولموشام دونن
فرق لرى اونوتساق خوشبخت او لاريق

بادەمە برک وورما، بادەم داغىلار
دوشىر اميد گۈلۈ تىترە ك اليمدن
ايىندى بىر بادەيم، تىترە ك حالىم وار
ايتمىشىم كوسولو ايتكىلىرىمدى

گۇرۇشدىن گۇرۇشە

تىترەك اوپوشلرلە اوپورسە بعضاً
تىترەك ال لارىنى، بارماق لارىنى
من كى أود دېيىلم، بىن نىيە مندىن
اۇرتورىسن اود توتموش ياتاق لارىنى

ساچىن داغىلىميش دى پۇرتموش اوزونە
ساچىنин قىز عطرى نىتجە دە خوش دور!
او زۇم توخۇنمۇشدو بلکە او زۇنە
بو منه بىر بؤيوڭ گىناھ اولموش دور

نىتجە لاقيدىسن عشقە، ستوگىيە
هاچان سۋوھجىكسن منى، بىن ھاچان؟
ساچىنى اوپىكىن يورولدوم، نىيە
بىر يول دا باشىنى قالدىرىما بىرسان؟

نه بىر سۆز دېيىرسىن، نه سۆز وئىرىرسىن
نىشانلى قالميشيق گۈر نىچە آى دىر
تانيش لار، قوهوم لار دېيىر كى ندىن
بو بوبىدا اوغلان دا هله سوباي دىر؟!

گىچە باشا چاتىر، او فوق لر يانىر
اچىلىر قفيالدىن دوداغين تزە
گىچە گۈرۈشۈمۈز ئىلە اوزانىر
آز قالىلر صباح كى گۈرۈشۈمۈزمى

گۆزلەمپىشىم

بو گون الينىزدىن اوپدوم سئوينجك
أغزىمدا اوپوشون سئوينجى قالدى
ئىتجە بارماقىنىز سويودو بوز تك
ايىتجە اوزونۇزو بوز بولود آدى؟

ئىتجە دىسگىنلىكىنىز قىزاردىنىز سىز؟
مگر قباختمى اوپىمك بير قىزى؟
منيم اوپوشومو قاپىپ قاچدىنىز
يا ال توخونىمامىش پاكلىقىنىزى؟

دنيادا پاكلىقا باش آيمىشىم تك
تميزلىك، معصوملىق، پاكلىق سئوگى دير
سئوگىيە، سوھنه آزدىر باش ايمك
چونكى او الھى حس دير، وئرگى دير

قىرخ أيل يولونۇزو گۈزلەميسىم من
نىيە اوتوز دوقۇز ياش دا گلدىنiz؟
ئىچىنەن نىچە بونجا سىزى سئون اىچىنەن
منى كۈنلۈنۈزە مەرمى بىلدىنiz؟

اوزاق دا دورماين، اليمدن توتون
اليم سىزە طرف اوزالى قالىب
پوزۇن بو الھى، معصوم سكوتۇ
قويمائىن سوگىمەد بونجا قوجالىم...

بوش يېڭى

شىرىن گولوشونو گۈرۈم او زمان
سنى طالعىمەن بىيەسى أتىدىم
ھر يېڭى سەننە لە سەنن آدىن لا
من سەنن آرىزىن لا، قول قول گەتىدىم

يانىمدا بوش يېڭى وار، سەنن يېڭى دىر
يانىمدا بوش يېڭى وار، سەنسىن او بوش يېڭى
قىزىلار منه قارشى بىر آز سەرين دىر
آ بوش يېڭى، قىزىلارا اۇزۇن جاواب وئرا

ياواش، دىك دابانىن داشا توخونار
توت منىم قولومدان، منىم يانىمداڭىن
گەندىرسن، گەلىرسن اون سككىز ايل دىر
سن منىم آرىزىمەن ھىجانىنداڭىن

منی ترک اتتمه بیر او بیرجه آن دا!
سئوگیده منیمکی بئله گتیردی
آرزیبا چئویریب سنی تاپاندا
سئوگییه چئویریب سنی آیتیردیم

يانیمجا گئدیرسن، گلیرسن هر گون
آرزیسان، بوش يئرسن، نهسن؟ آى انسان
يانیمدان كەچنده، بیلیرم، بیر گون
سن گۇرۇب اوزۇنو تانىجا جاقسان

قاڭلانتى

(-)

دنيا گۈزىللەسىن

انسانلىق عشقىلە دۇيور اورەيىھ،
گۈزلەن انسان لارا گۈوهنىرم من.
بودور ان مقدس آرزو - دىلەيىھ:
انسان بىر - بىرىنە اولماسىن دوشمن.

- دىلەرم، انسان لار بوتون دىيادان -
سېلىپ محو ائلەسىن دوشمن كلمەسىن.
صلحون گۈيرچىنى اوچسون ھاوادا
كيمىسىن ئاشىتىمەسىن توب - توفىڭ سىسىن.

انسان لار بىر - بىرىن سئوسىن، سئوپىسىن؛
آزاد قوش لار كىمى سورسون لر حيات.
قالماسىن اوركىدە نە نفترت نە كىن،
كۈنۈل لرده اولفت اولسون قات با قات.

محو اولسون قارانلیق، آچیلسین سحر؛
دنیانین ھر يېرىن گونش بوروسون.
محو اولسون حсадت، محو اولسون كدر،
فيتنە کار آدامىن كۆكۈ چوروسون.

انسانا، انسان تک وئریلسین قىمت،
آچاق ليق، رذالت كۆكىن يوخ اولسون.
بىر گون ده ياشاماق اولسون غنيمت،
محبىت، صداقت، سئوغى چوخ اولسون.

دنيا گۆزللىشىن انسان الى يله،
بۇتون گۆزلىكىدن كام آلسىن انسان.
ياشاسىن، ياشاتسىن اوز عملى يله،
آزادىق قويۇوندا قوجالسىن انسان.

داها نه ظالم اولسون، نه ده ظولمكار؛
كىمسە بىر كىمسەنىن توكمەسىن قانىن.
مكتبه چئورىلسين بۇتون زندان لار،
دؤشونە گول تاخسىن، انسان انسانىن.

نه بىر آجليق اولسون، نه ده آه - زار،
ھر كىس اوز الىينىن آمەسىن يىشىن.
بۇتون يېر كورەسى اولسون لالھزار،
ھامى بو دۇورانا، بەھارىم - دىسىن.

حيات

حياتين قايداسى، قرارى بودور؛
انسان لار دوغولوب، عرصىه يېتىر.
بىرىسى ياشايار ياشاتماق اوچون
دنيادان كۆچنده شرف لە گىنده.

بىرى حيات سورر، آنجاق دوشۇنمز -
گىرەك اوندان قالا بىر ايز، بىر اثر.
ياشايار دنيادا بىر اولو كىمى،
حياتى آنلاماز اولەنە قدر.

مئل وار، آتالار بىلە دئىيىبالر:
- «ھەر اۇت اوز كۆكۈنۈن اوستۇنده بىتىر.»
انسان اوز كۆكۈندىن آيرىلىسا اڭر
اولار ياشاماغى اولومدىن بىتىر.

رضا غفاری

تبریز (۱۳۸۱-۱۳۳۸)

قار

یئنه پاییز گلیب، باعچالار باغ لار
تاپشیریر بیل لره گؤی گشیم لرین
سانکى گوز یاشى دیر زینه بولاق لار
آخر داغ دؤشوندن دوم - دورو، سرین

طیعت کؤکله بیر آیاق پرده‌نى
کولك سیزیلادا بیر تئللى ساز کیمى
بولودلار قارا ایر، شیمشکلار چاخیر
اویالدیر دویغومو گوللو ياز کیمى

چای لرا قوشلوب قورو يار باق لار
باش آلیب گندیلر هره بیر يانا
دسته - دسته كۈچور كۈچرى قوش لار
اولما قار آيله شیب آذربایجانا!

گونشىن اوچاغى

مېن دیوار ھۆرولسە، چېر چكىلسە
گونشىن بولاغى تو تولان دېيىل
محبىت دىيزدىر، أوج سوز بوجاق سىز
چكىب بوشاتماق لە، قور تولان دېيىل

قوى بونو آنلاسىن أچاق ياراماڭ
فلک فير لاتماقدان دىيانمايا جاق
دنىز بولودلار دان الهام آمالى
بولودلار دنىزە باغلى قالا جاق

بەهارىن شوكتى كەنەلن دېيىل
باغچالار سارالسا، گول لر سولسا دا
گونشىن اوچاغى سۇئىمە يەجىدىر
كولكالر قوبسا دا، طوفان اولسا دا

من ده آل گونشدن الهام آلاراق
کۆنلۈمدە بىلىرم بەھار نۇمەسىن
«چىلى بىئل» ياتاغىم، «قىرأت» يولداشىم
گۈزىرم اقىل آرا «تىگار» نۇمەسىن.

نادر الھی

مشکین (-۱۳۸۱)

آی دوست آماندی

... عزیز بیلدیگینی، ای بیلدیگینی
اُوده بیر - بیر سچیر قوبور قیراغا
دونن چیخارتمیشدی بیلرزیگینی
ایندی ده خالچانی لوله له سیدی....

نئیلمسین... بالاما ذین ذیسیدی....
دئیرم قوى سؤزونا غزین یان سالیم
قیزیمها اُو توکورسن؟ نه خبریندی؟
آی بالا بایراما یازا قالیر کی

با خیرام..... با خیشی اکله دریندی
یشنە نذیر نیاز سؤزون سالیر کی....
آقام گله - گله بونو مسجدە ساللیق....
آی آنا! سونرا دان اوزوموز آلليق ...

ائله يالواریر کی کۆز - کۆز يانيرام
ايچيمدن اود تو توب آلوولانيرام
گوندە کى دئىيگى نازىر نيازدى.
دئىيکجه دئىر بس دئىيگى آزدى...

آى كىچىپ، ايل كىچىپ....

ھمان ھماندى

ايندى ده چىخارىپ بويون باغىنى.
آماندى آى دوشمن، آى دوست آماندى
بالم چكە بىلمىر آتا داغىنى.....

یاز دردیمی ساغا لتمادی

یاز دردیمی ساغالتمادی
یاراما بیر قیش باغلاین
گؤیلومه بولود دوشەبین
گۈزۈمە ياغىش باغلاین

تاي توشو قول قاناد چالدى
ذيروهلىرىن اوستون آلدى.
چىرىپىنا چىرىپىنا قالدى
اورهېيمە قوش باغلاین

بو گونلرده كىچىدى بلکە
دورنا اولوب كۈچدۇ بلکە
بو قىس ده اوچدۇ بلکە
آياخىنى بوش باغلاین

قار - یاغیش

قاریاغیش اینله بیر... یاغیم قورتاریم
بهارلار تلهسیر ... قیشلار تلهسیر
سردییم قاناری یغیم قورتاریم...
دئیسب... بیتل تک اسن قوشلار تلهسیر

دالینا اود چاتیب ایللریم منیم
گچ آچیب تشنز سولوب الاریم منیم
آمد... قیشا تلهسیر تللریم منیم
کیپریکلر تلهسیر، قاشلار تلهسیر

چینار اوغرون اوغرون بیویمو سوزور
کندیر مندن ساری لاب اوژون اوژور
دؤزور ... هئنج بیلمیرسن نه تهئر دؤزور
باشیمی یارماغا داشلار تله سیر

حسرت

من نه چاره قیلیم قارا بختیمه
زەھر لى ایچگىبىه مزە نىنسىن؟
سورمە گۆزلىيگى بىر آز آزتىرار
اما داي كوراولان گۈزە نئينەسىن؟

فلک اوخون آتىر، ئىندە ياي يوخ
فلگىن آتىغى اوخلارا ساي يوخ
بو گۈزىدىن او گۈزە هەنج بىر هاراي يوخ
ايندى اوزگە گلېپ بىزە نئينەسىن؟

حسرت چكدىگىمىز گۈز نىچە لىدىر
كاش بىر ايل او لايدى، دىئە يەم بىلدىر
گۈزومون ياشلارى چوخ دئەم لىدىر
سو گۈزەدىن لىدىر، كۈزە نئينەسىن؟

نادرم بیر سینه قىزىل تك كۈزله
يسولالارى گۈزله دىيم نىگران گۈزله
سيز دئىين، بو يازىق بير قورى سۈزله
آيرىيە نئىنه سىن، دوزه نئىنه سىن؟

بولود كىمى...

خلاقه بولود كىمى ايللر آغلاديم
ھېچ اوزومە بىرگۈن آغلاماديم من
خلاقه قىزىل ساراي باشى باغلاшим
اوزومە نون باشى باغلاعاماديم من

اي گۆزل! باشىمدان چىخىمادى هاوان
دردىن... يوخ، يوخ... منى اولدوردو داوان
ايللر بويو اولدو يئىيگىم ياوان
ھېچ قولدورون بوغون ياغلاماديم من

دلى شىطان دئىير دور قوى اوز داغا
سونا كەھلىك كىمى يىتنە سوز داغا
دۇزدۇم دوست اليىندىن تىجە يوز داغا
ھېچ اليمىن اوستون داغلاماديم من

نادرم سینه مده سیزیلدار یارام
عشقیندە، گۇزلىم، اۇلونجە وارام
دئىردىم دردىندىن داها دېغلارام
نه جانىم يرک ايمىش... دېغلامادىم من!

بالتالار...

گوردو بالتلارین هجوم چکمهسین
گیزلهنه بیلمهدى... قاچا بیلمهدى
تورپاق اشیتمهدى گیلشی لیک سسین
اورهین هئچ کیمه آچا بیلمهدى
اورهین آچمادى او هئچ بیرکسە
دوغاندۇ...
توكولدو...

عادى دن عادى...

آياغى آلتداکى تورپاقدان... نەسە
دیرى ایکن بیر آددىم دالى قويىمادى
باخىرسان اورەھى جادار جاداردى
اڭر دىلە گلسىه قوزوتک مڭر
بىلمىرمـ نە سىردىـ
ھە كى واردى
كىسيلە كىسيلە قالىب مئشەلر.

قایناق لار:

- ۱- صالحی، عمران؛ آینا کیمی؛ نشر نگاه امروز؛ ۱۳۸۰.
- ۲- گولگون، مدینه؛ من بو عمو را شادیم؛ نشر اختر؛ ۱۳۸۲.
- ۳- ترلان، هاشم؛ دورنالار گلندە؛ نشر مینا؛ ۱۳۷۷.
- ۴- ترلان، هاشم؛ بولجو يولنا گرگ؛ نشر مینا؛ ۱۳۷۹.
- ۵- بارز، عباس؛ یاسلى ساوالان؛ نشر دانیال؛ ۱۳۷۹.
- ۶- دستپیش، محمود(المبابا)؛ گل آشیت نئى دن؛ نشر سوره مهر؛ ۱۳۸۷.
- ۷- ساهر، حبیب؛ ينان ياشيل؛ درلهين؛ رسول يوانان؛ نشر افکار؛ ۱۳۸۷.
- ۸- داشقین، على؛ قار چېچەرى.
- ۹- داشقین، على؛ آنا نىسگىلى؛ ۱۳۶۹.
- ۱۰- عاصم كفافش، صالح (عاصم اردبیلی)؛ قاتلى سحر؛ انتشارات: بهگام؛ ۱۳۷۳.
- ۱۱- داوران، ناصر؛ ماوى دوييۇ؛ انتشارات: دنيا؛ ۱۳۷۳.
- ۱۲- ایوتراپى، سید جواد؛ آیرىطىق... شكىيمىز بولاق دا قالدى؛ ناشر: رضوان ایوتراپى؛ ۱۳۸۱.
- ۱۳- احمدى آدم، على (ع. اورمولو)؛ نارگىلە؛ نشر وېزەنگار؛ ۱۳۷۸.
- ۱۴- احمدى آدم، على (ع. اورمولو)؛ گۈزو ياشلى كوجىلە؛ ناشر: مؤلفى؛ ۱۳۶۹.
- ۱۵- آرش آزاد حمید، جىزىقدان چىخما بالا؛ ناشر: مؤلف؛ ۱۳۸۱.

- ۱۶- بی ریا، محمد؛ اوره ک سوزلری؛ تپلایان؛ چمی شیدا؛ نشر آرک؛ ۱۳۷۰.
- ۱۷- مشروطه‌چی، کریم (سونمز)؛ بو باش دا؛ ناشر؛ مؤلف؛ ۱۳۸۱.
- ۱۸- مشروطه‌چی، کریم (سونمز)؛ شمه منجوغو؛ ناشر؛ مؤلف؛ ۱۳۸۱.
- ۱۹- گل انعام، کریم؛ سژوم وار سنه دنیا؛ انتشارات؛ آشنیا؛ ۱۳۷۷.
- ۲۰- طهماسب‌پور، محمدحسین (شهرک)؛ آی جان آی جان؛ ناشر؛ تهران صد؛ ۱۳۷۹.
- ۲۱- طهماسب‌پور، محمدحسین (شهرک)؛ بهاریم گل؛ انتشارات؛ دنیا؛ ۱۳۷۷.
- ۲۲- موغانی، الیاذ؛ حیات یولالاریندا؛ نشره حاضر لایان؛ مظفر سعید؛ ۱۳۶۹.
- ۲۳- سعید، مظفر (میانلی علیرضا)؛ یار اتماق یاشاماقدیر؛ انتشارات؛ دنیا؛ ۱۳۶۹.
- ۲۴- وظیفه، صدیار (ائل اوغلو)؛ اولور ساققیز چئنه‌بیر؛ ناشر؛ پیمان؛ ۱۳۸۸.
- ۲۵- وظیفه، صدیار (ائل اوغلو)؛ قوشمالار؛ ناشر؛ اندیشه نو؛ ۱۳۸۱.
- ۲۶- طیار، حاج عبدالرحمن (دده کاتب)؛ گونوموز آیدین؛ ناشر؛ باز؛ ۱۳۸۷.
- ۲۷- طیار، حاج عبدالرحمن (دده کاتب)؛ اینجی لى صىفە؛ ناشر؛ باز؛ ۱۳۸۷.
- ۲۸- دوزگون، حسین؛ کیچیک شعرلۇ؛ ۱۳۵۷.
- ۲۹- قرمچورلو، بولود (سەھنەد)؛ سەھنەدین ائزلىرى (۲)؛ رداکتور؛ بەھروز ایمانى؛ نشر اختر؛ ۱۳۸۲.
- ۳۰- بابائی، عیاس (سویلر)؛ گلیرم؛ انتشارات؛ زنگان؛ ۱۳۷۷.
- ۳۱- نصرت بختیار؛ گونشىمىن پەنجرەمىسى؛ انتشارات؛ اندیشه نو؛ ۱۳۸۰.
- ۳۲- نابل، علیرضا (اوختاي)؛ ايشقى؛ نشر؛ رقصى؛ ۱۳۵۷.
- ۳۳- ابراهيمى كورابازلى، رجب (فرهاد)؛ آيرىلىق؛ ساھمانلایان؛ يعقوب بەھادر؛ نشر پەنلار؛ ۱۳۸۸.
- ۳۴- حصارى، ميرھادىتە؛ گونش سىز گۈن لە؛ انتشارات؛ تىلابار؛ ۱۳۷۸.
- ۳۵- رېئىز زادە حمیدە (صحر خانىم)؛ ماوى لرى؛ انتشارات فەزىانە؛ ۱۳۷۵.
- ۳۶- ايل اوغلو؛ ايل لرین قاتانىدا (شعر آتتولۇزىسى)؛ انتشارات؛ اندیشه نو؛ ۱۳۷۹.
- ۳۷- مقدسى، محمدرضا؛ بوز چىچەنى (شعر آتتولۇزىسى)؛ نشر اختر؛ ۱۳۸۳.
- ۳۸- قالقاتى؛ عمر آيناسى؛ چىپ دىيە، افق؛ ۱۳۷۹.
- ۳۹- حق بىگى، خىرالله (ساپلاقى)؛ من گونش وورخۇنىيام؛ چاپ دىيە، افق؛ ۱۳۷۹.
- ۴۰- جىفرى، هوشنىڭ؛ گونش؛ انتشارات؛ نىكان كتاب؛ ۱۳۸۴.

- ۴۱- حله، سهراپ، سئوگی آزادلیق دیر؛ حاضیر لایان؛ سعید موغانلى؛ نشر؛ پیناز؛ ۱۳۸۸.
- ۴۲- صباح ایرانی، مجید (یالقین)؛ نشر: فروغ آزادی؛ ۱۳۸۶.
- 43- Azərbaycan ədəbiyyatı müntezəbatı; Əliqızı, Almaz; Bakı; 2003.
- ۴۴- محمدثانی، اسماعیل (متلی)؛ دورنالار قایناتلار؛ انتشارات: زینب تبریز؛ ۱۳۸۰.
- ۴۵- محمدثانی، اسماعیل (متلی)؛ ایکی کۆنول بیر آرزو؛ انتشارات: زینب تبریز؛ ۱۳۷۹.

...ندن هیجا شعری؟ بیزیم ادبیاتمیزه عایید چیخان آنتولوژی لرین
چو خو، چاغداش و یاخین نسلین سربست شعرینی گؤسترمه يه
چالیشیر. بونلارین ایچیندە، دئمه يه هتچ بیر سۆزو اولمايان بیز
سیرا کیتاب لارا دا راست گلمک اولا؛ و یالنیز «بیر کیتاب دا بیز
چیخاردارق «فلسفه سیندن قایناق لاتیر. بونلارین چو خو، سربست
شعریمیزین تمل لرینی آراشدیرمادان. تکجه یاخین نسلین شعر
نمونه لرینی گؤستر بیلر. بىلە بیز آنتولوژی لر ده ادبیاتین انکشافی
اوچون اولمالی دیر، آما يېتلە دئیيل. بیز جه، سربست شعریمیزه ان
یاخین ژانر، هیجا اوچجوسو بله یاز يلان شعر لردیر...

